

सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र शासन

शैक्षणिक दिनदर्शिका

(इयत्ता सातवी)

ऑगस्ट, सप्टेंबर, ऑक्टोबर, २०२१

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

प्रेरणा व मार्गदर्शन

मा.ना.उद्धवजी ठाकरे
मुख्यमंत्री
महाराष्ट्र राज्य

मा.ना.अजित पवार
उपमुख्यमंत्री
महाराष्ट्र राज्य

प्रा.वर्षा गायकवाड
मंत्री
शालेय शिक्षण विभाग
महाराष्ट्र राज्य

मा.ना. ओमप्रकाश उर्फ बच्चू कडू
राज्यमंत्री,
शालेय शिक्षण,
महाराष्ट्र राज्य

मा.वंदना कृष्णा(भा.प्र.से.)
अपर मुख्य सचिव
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
महाराष्ट्र राज्य

मा.राहुल द्विवेदी(भा.प्र.से.)
राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र
प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई

मा.विशाल सोळंकी(भा.प्र.से.)
आयुक्त (शिक्षण)
महाराष्ट्र राज्य

शुभेच्छा संदेश

कोविड-१९ मुळे उद्भवलेल्या जागतिक महामारीने आपण मागील वर्षभरापसून अद्याप शाळा प्रत्यक्षपणे पूर्ण क्षमतेने सुरु करू शकलो नाही. विद्यार्थ्यांना शिक्षणाशी जोडण्याकरीता आपण अनेक प्रयत्न करित आहोत. शाळा बंद असल्या तरी शिक्षण सुरु राहण्यासाठी आपण अनेक पर्यायांचा नवतंत्रज्ञानाचा उपयोग करून घेतला त्यामुळे महाराष्ट्रातील कानाकोपऱ्यातील वाडी-वस्त्यांवरील मुलांना सेतू अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून आणि सर्वांच्या प्रयत्नाने आपण शिकते ठेवू शकलो याचा मला आनंद वाटतो.

मुलांचे आरोग्य व सुरक्षितता यांना प्राधान्य देवून मुलांना शिकते करण्यासाठी राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद महाराष्ट्र ,पुणे गतवर्षीप्रमाणे यावर्षीही 'शैक्षणिक दिनदर्शिका' घेऊन येत आहे. या शैक्षणिक दिनदर्शिकेस आपण सर्व शिक्षक, विद्यार्थी, शाळा व्यवस्थापन समिती व पालकांनी सकारात्मक प्रतिसाद दयावा असे आवाहन मी या निमित्ताने करते.

सर्वांना चालू शैक्षणिक वर्षाच्या मनस्वी शुभेच्छा!

प्रा.वर्षा गायकवाड
मंत्री
शालेय शिक्षण विभाग
महाराष्ट्र राज्य

मनोगत

महाराष्ट्रातील सर्व विद्यार्थी,पालक आणि शिक्षकांना नवीन शैक्षणिक वर्षाच्या हार्दिक शुभेच्छा !

मागील संपूर्ण वर्ष आपण कोविड-१९ च्या संकटाला तोंड देत आहोत. त्याची संसर्गजन्यता लक्षात घेता गेली अठरा महिने आपण प्रत्यक्ष शाळाच सुरु करू शकलो नाही. पण शाळा जरी बंद ठेवाव्या लागल्या तरी अशा आपत्कालीन परिस्थितीमुळे मुलांना शिक्षण प्रवाहात टिकवून ठेवण्यासाठी मागील वर्षभरापासून राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेमार्फत दूरदर्शन, रेडीओ, स्मार्ट फोन, गुगल क्लास रूम यांच्या माध्यमातून वेगवेगळे उपक्रम सुरु केले. ज्यामुळे विद्यार्थी घरी राहूनही शिक्षण घेत राहिली. या संदर्भात शिक्षकांचे कार्य सुद्धा अतिशय कौतुकास्पद आहे. दूर दुर्गम, वाड्या, वस्त्या, तांडे तसेच शहरी भाग सर्वत्र घरी राहून ही मुले शिकती रहावी म्हणून शिक्षकांनी ऑनलाईन व ऑफलाईन पद्धतीने जमेल त्या मार्गाने शिक्षण विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याचा प्रयत्न निरंतर करीत आहेत.

तथापि या सर्व प्रयत्नात सर्वच विद्यार्थ्यांना त्या त्या इयत्तांच्या सर्वच विषयांच्या क्षमता संपादित होण्यामध्ये अडचणी निर्माण झाली असण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. त्या अडचणी सोबत घेवून ते पुढील शैक्षणिक वर्षामध्ये प्रविष्ट झाले असतील तर पुढील इयत्तांच्या क्षमता प्राप्त करण्यामध्ये सुद्धा त्यांना अडचणी निर्माण होऊ शकतात. हे गृहीत धरून आपण ४५ दिवसाचा सेतू अभ्यासक्रम सुद्धा सुरु केला. १४ ऑगस्ट रोजी हा अभ्यासक्रम संपल्यानंतर मागील वर्षीप्रमाणे या वर्षीही राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेने शैक्षणिक दिनदर्शिकेची निर्मिती केली आहे.या दिनदर्शिकेचा उपयोग करून विद्यार्थी आपल्या सवडीनुसार,वेळेनुसार अभ्यास करू शकणार आहेत. यामध्ये अध्ययन पूरक विविध कृती, सरावासाठी प्रश्न यांचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे. शाळा बंद असल्या तरी विद्यार्थी घरी बसून या शैक्षणिक दिनदर्शिकेचा उपयोग करून सहजपणे आपला अभ्यास करू शकणार आहेत.

मागच्या वर्षी शैक्षणिक दिनदर्शिकेचा विद्यार्थी,शिक्षक,पालक यांनी प्रभावी वापर केला आहे . त्याचा उत्तम परिणाम दिसून आला आहे . यावर्षी सुद्धा या उपक्रमास शिक्षक,पालक, व विद्यार्थी सकारात्मक प्रतिसाद देतील व शिक्षणाची प्रक्रिया सुरु ठेवतील अशी मला आशा आहे.

एम. डी. सिंह (भा.प्र.से.)

संचालक

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण

परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

शैक्षणिक दिनदर्शिका

नमस्कार विद्यार्थी मित्रहो,

सध्या कोविड-१९ या रोगामुळे संपूर्ण जग विविध समस्यांना सामोरे जात आहे. त्याला शिक्षणक्षेत्रही अपवाद नाही. जगभरातील शाळा-महाविद्यालये अनिश्चित काळासाठी बंद आहेत. शिक्षक, विद्यार्थी, पालक हे सर्वजण शाळा कधी सुरु होणार या विचारात आहेत. शाळा सुरु करता येत नसल्या तरी शिकणे जास्तीत जास्त समृद्ध करता येऊ शकेल का याचा विचार करून मागील शैक्षणिक वर्षाप्रमाणे या शैक्षणिक वर्षामध्ये देखील शैक्षणिक दिनदर्शिका उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी दीक्षा ऍप, रेडिओ, टेलिव्हिजन, यु ट्यूब ऑनलाईन तासिका, अध्ययन व्यवस्थापन प्रणाली (LMS) यांचा वापर देखील विद्यार्थी शिक्षणासाठी केला गेला. याचाच एक भाग म्हणून दीक्षा ऍप्लिकेशनचा वापर मुलांच्या अध्ययनासाठी करण्याचा एक छोटासा प्रयत्न शैक्षणिक दिनदर्शिकेच्या स्वरूपात मागील शैक्षणिक वर्षापासून आम्ही करत आहोत. सदर शैक्षणिक दिनदर्शिका स्मार्ट पीडीएफ रूपात असून यामध्ये दिलेल्या अध्ययन स्रोतांवर स्पर्श केल्यास संबंधित ई-साहित्य आपल्यासमोर व्हिडिओ स्वरूपामध्ये दिसेल. शैक्षणिक दिनदर्शिका पाहताना इंटरनेट कनेक्टिव्हिटीची समस्या जाणवत असल्यास रेंज आहे अशा ठिकाणी जाऊन संबंधित ई-साहित्य दीक्षा ऍप्लिकेशनवरून आपण डाऊनलोड करू शकता व इंटरनेट कनेक्टिव्हिटी नसलेल्या ठिकाणी ऑफलाईन पद्धतीने अभ्यासू शकता.

महाराष्ट्र राज्यातील सर्वच विद्यार्थी व पालक सहजपणे वापर करू शकतील असा या शैक्षणिक वर्षातील प्रथम सत्रातील ऑगस्ट, सप्टेंबर व ऑक्टोबर २०२१ या महिन्यांसाठीचा अध्ययन साहित्यस्रोतांचा संच शैक्षणिक दिनदर्शिकेच्या रूपामध्ये आपणा सर्वांसाठी उपलब्ध करून देत आहोत. तसेच शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीस शैक्षणिक पूर्वतयारी व सेतू अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांस अध्ययन स्रोत उपलब्ध करून देण्यात आलेला होता. प्राप्त परिस्थितीत उपलब्ध अध्ययन स्रोतांच्या मदतीने तयार केलेल्या शैक्षणिक दिनदर्शिकेस शिक्षक, पालक व विद्यार्थी सकारात्मक प्रतिसाद देतील असा विश्वास वाटतो. शैक्षणिक दिनदर्शिकेचा उपयोग आपल्या पाल्याचे किंवा आपल्या विद्यार्थ्यांचे अध्ययन सुकर करण्यासाठी नक्कीच होईल अशी आशा आहे.

शैक्षणिक दिनदर्शिका विद्यार्थ्यांनी पालक आणि शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाखाली वापरावयाची आहे. तसेच शिक्षकांनी फोन कॉल, व्हाट्सअप या माध्यमातून विद्यार्थी आणि पालक यांच्या संपर्कात राहून शैक्षणिक दिनदर्शिकेच्या साह्याने मुलांचे शिक्षण आनंददायी कसे होईल यासाठी प्रयत्न करावयाचा आहे. विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक दिनदर्शिकेचा वापर करत असताना पालक आणि घरातील इतर वडीलधारी मंडळी तसेच मोठे बहीण-भाऊ यांच्या देखरेखीखाली अध्ययन साहित्य वापरावे. शैक्षणिक दिनदर्शिकेमध्ये अध्ययनस्रोत म्हणून दीक्षा ऍप वरील संबंधित घटकांचे ई-साहित्य दिले आहे. या साहित्याचा वापर संदर्भ म्हणून करण्यापूर्वी शिक्षकांशी चर्चा करणे आवश्यक आहे त्याचप्रमाणे शिक्षकांच्या सूचनेनुसार पाठ्यपुस्तकांचाही वापर आवश्यक आहे. सदर दिनदर्शिका शिक्षकांनी आपल्या सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचवावी. त्यांचे whatsapp ग्रुप करून किंवा प्रत्यक्ष गृहभेटीद्वारे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करावे आणि दिनदर्शिकेतील विद्यार्थी कृती समजावून सांगाव्या.

केवळ शैक्षणिक दिनदर्शिका पुरवल्याने विद्यार्थ्यांचा अभ्यास पूर्ण होणार नसून शिक्षकांनी सतत पालक व विद्यार्थ्यांच्या संपर्कात राहणे त्यांच्याशी चर्चा करणे, त्यांना काही प्रश्न विचारणे या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचे सातत्यपूर्ण सर्वकष मूल्यमापन करावे. विद्यार्थ्यांवर सतत ऑनलाईन चाचण्यांचा मारा करणे योग्य नाही. त्याचप्रमाणे लेखी गृहपाठ, स्वाध्याय आणि चाचण्यायामुळे विद्यार्थ्यांचे अध्ययन कंटाळवाणे होणार नाही याचीही दक्षता शिक्षकांनी घेणे आवश्यक आहे. याचबरोबर शासनमार्फत शिक्षणासाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या विविध माध्यमांचा देखील वापर करता येईल. त्याच प्रमाणे विद्यार्थीनिहाय या नियोजनामध्ये लवचिकता सुद्धा असावी.

शिक्षकांसाठी सूचना :

1. शैक्षणिक दिनदर्शिका सर्व शिक्षकांनी आपल्या सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचवावी.
2. शैक्षणिक दिनदर्शिका विद्यार्थ्यांनी वापरायला सुरु करण्यापूर्वी शिक्षकांनी सर्व वापरकर्त्या विद्यार्थ्यांशी व पालकांशी फोन, व्हिडीओ कॉल, ग्रुप कॉल, कॉन्फरन्स कॉल करून संवाद साधावा आणि शैक्षणिक दिनदर्शिका वापरून अभ्यास कसा करावा याबद्दल मार्गदर्शन करावे.
3. राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र यांचे मार्फत यापूर्वीच एकूण ४५ दिवसांचा सेतू अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देण्यात आलेला होता. सदरचा अभ्यासक्रम राज्यातील विद्यार्थ्यांसाठी दिनांक १ जुलै २०२१ ते १४ ऑगस्ट, २०२१ या कालावधीमध्ये उपलब्ध करून देण्यात आलेला होता.त्याचा विद्यार्थ्यांच्या क्षमता प्राप्तीमध्ये उपयोग करावा.
4. वर्गशिक्षकांनी विद्यार्थ्यांशी संवाद साधताना फक्त अभ्यासाबद्दल बोलू नये. हा संवाद अनौपचारिक असावा. विद्यार्थी, कुटुंब, सध्याची दिनचर्या व घरात सध्या स्वीकारलेली जबाबदारी, आजूबाजूच्या परिस्थितीबाबत त्याचे मत याबद्दल चर्चा करून शिक्षक - विद्यार्थी संबंध दृढ होतील याची काळजी घ्यावी.
5. वर्गशिक्षकांनी, विषयशिक्षकांनी पाठ शिकताना पुस्तकाचा कसा वापर कसा करावा याबद्दल सूचना द्याव्यात.
6. प्रत्येक पाठाचे ई-साहित्य बघण्यापूर्वी व बघितल्यानंतर काय करावे याबद्दलही विद्यार्थ्यांना सांगावे.
7. त्याचप्रमाणे पाठातील ई-साहित्याशी संबंधित समांतर उपक्रम आणि स्वाध्याय ह्याबाबतीत विद्यार्थ्यांशी संवाद साधावा.
8. नियमित अभ्यासाला पर्याय म्हणून आपण दीक्षा ऍपचा वापर आपण करत नाही तर शिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्यातील आंतरक्रियेतून जे विद्यार्थ्यांचे अध्ययन घडते त्याला पूरक साहित्य किंवा शैक्षणिक साहित्य म्हणून ई - साहित्याचा वापर करणे अपेक्षित आहे.
9. शैक्षणिक दिनदर्शिकेमध्ये देण्यात आलेल्या कृतीशिवाय शिक्षकांनी आपल्या स्तरावर इतर आवश्यक कृती व उपक्रम विद्यार्थ्यांना पुरविण्यास हरकत नाही.
10. सदर दिनदर्शिका इयत्तानिहाय व विषयनिहाय स्वतंत्र pdf स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत त्यामुळे विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यास सोपे होणार आहे.
11. शिक्षकांनी शैक्षणिक दिनदर्शिकेमध्ये दिलेल्या सर्व चाचण्या / स्वाध्याय विद्यार्थ्यांनी सोडविण्याविषयी सूचना द्याव्यात.

शैक्षणिक दिनदर्शिका वापरण्यासाठी विद्यार्थी व पालक यांच्याकरिता महत्वाच्या सूचना :

1. शैक्षणिक दिनदर्शिका म्हणजे पाठ्यपुस्तकातील पाठांवर आधारित नियोजन असून त्याचा उद्देश विद्यार्थ्यांचे अध्ययन सुलभ करणे हा आहे.
2. शैक्षणिक दिनदर्शिकेनुसार अध्ययन करताना यावर्षी आपल्याला पुरवलेल्या नवीन पाठ्यपुस्तकांचा उपयोग करावा.
3. दीक्षा ऍप पाहण्यापूर्वी एकदा पाठ्यपुस्तकातून संबंधित पाठ वाचावा. त्याचप्रमाणे ई-साहित्य पाहिल्यानंतरही ई-साहित्यातील अध्ययन घटक पुन्हा वाचणे अधिक फायदेशीर ठरेल.
4. पाहिलेल्या आणि वाचलेल्या अध्ययन घटकांत काही समस्या असल्यास ती आपले पालक, घरातील ज्येष्ठ व्यक्ती, मोठे बहीण-भाऊ शिक्षक यांच्याशी चर्चा करावी.
5. एक पाठ अभ्यासून संपल्यानंतर त्यावरील स्वाध्याय पूर्ण करावा व शक्य झाल्यास तो घरातील ज्येष्ठांकडून तपासून घ्यावा.
6. दररोज प्रत्येक विषयाचा अभ्यास करण्याची सवय लावून घ्या.

7. ठराविक कालावधीनंतर शिक्षकांनी पाठवलेल्या चाचण्याही सोडवा.
8. ई-साहित्य वापरताना घरातील ज्येष्ठ व्यक्तींच्या सानिध्यातच रहा.
9. ई-साहित्य सलगपणे न पाहता प्रत्येक विषय संपल्यानंतर थोडी विश्रांती घ्या. मोबाईल किंवा इलेक्ट्रॉनिक गॅजेट काही वेळासाठी दूर ठेवा.
10. इ.१ ली व २ रीच्या विद्यार्थ्यांनी दीक्षा ऍप व पाठ्यपुस्तक घरातील वडीलधाऱ्या मंडळींच्याच मदतीने वापरायचे आहे.
11. आवश्यक तेथे सांगितलेल्या कृती, प्रयोग किंवा उपक्रम करण्यापूर्वी वडीलधाऱ्या मंडळींना त्याची कल्पना द्या अथवा त्या कृती किंवा उपक्रम त्यांच्या मदतीनेच करा.
12. दिनांक 23 / 09 / 2021 च्या शासन निर्णयानुसार शैक्षणिक वर्ष 2021 साठी कोव्हीड-१९ या कोरोना विषाणूच्या प्रदुर्भावाच्या पार्श्वभूमीवर इयत १ ली ते १२ वी चा पाठ्यक्रम २५% कमी करण्यात आलेला आहे. तरीही विद्यार्थ्यांनी सदर शासन निर्णयानुसार कमी केलेला पाठ्यक्रमाचे अवलोकन करावे. या पाठ्यक्रमाचे स्वयंअध्ययन करण्यासाठी पाठ्यपुस्तकातील सर्व घटकांचा समावेश दिनदर्शिकेत करण्यात आलेला आहे.
13. शैक्षणिक दिनदर्शिकेमधील लिंक open होत नसल्यास सदर घटकाशी संबंधित ई-साहित्य DIKSHA APP च्या माध्यमातून आपणास पाहता येईल. यासाठी DIKSHA APP आपल्या मोबाईल मध्ये DOWNLOAD करून घ्यावे. तसेच पाठ्यपुस्तकामध्ये देण्यात आलेल्या QR CODE DIKSHA APP मधून SCAN करून ही पाहता येईल.
14. प्रत्येक विषयातील प्रत्येक घटका नंतर त्या घटकावर आधारित चाचणी / स्वाध्याय देण्यात आली आहे. सदर चाचणी / स्वाध्याय विद्यार्थ्यांनी स्वतः सोडवावी. शिक्षकांनी या सर्व चाचण्या सोडविण्याविषयी विद्यार्थ्यांना सूचना द्याव्यात.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

शैक्षणिक दिनदर्शिका

माहे – ऑगस्ट, सप्टेंबर, ऑक्टोबर, २०२१

DIKSHA APP DOWNLOAD करण्यासाठी [येथे क्लिक करा](#)

इयत्ता:-सातवी

माहे—ऑगस्ट २०२१.

विषय — मराठी

आठवडा	अध्ययन निष्पत्ती क्र	पाठाचे नाव	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृती
-------	----------------------	------------	--------------	-----------------

दुसरा	07.01.04 07.01.8 07.01.17	1 .जय जय महाराष्ट्र माझा	http://bit.ly/ 2QQR4la	1.विद्यार्थी गीतामधील शब्दाला यमक जुळणारे शब्द शोधून लेखन करतील. अ) पाजा-.....ब)घागरी- .....क) लेणी-.....ड)भिजला-..... 2.विद्यार्थी गीतामधील अपरिचित शब्दांचे अर्थ शोधतील. 3.विद्यार्थी महाराष्ट्रातील लेणी याविषयी माहिती शोधून गोळा करतील. 4.विद्यार्थी गीताला समूहगीताच्या स्वरूपात शाळेत ,घरी,परिसरात गायन करतील.
तिसरा	07.01.01 07.01.02 07.01.12	२. स्वप्न विकणारा माणूस	http://bit.ly/ 3vfzhmE	1.विद्यार्थी पाठाचे समजपूर्वक वाचन करतील. 2.विद्यार्थी महाराष्ट्रातील प्रसिद्ध धावपटूची माहिती शोधून लेखन करतील. 3 .विद्यार्थी पाठाच्या आशयावर आधारित स्वरचित गोष्ट लेखन करून त्याचे वाचन करतील. 4.विद्यार्थी स्वप्न विकणारा माणूस आपणास भेटला तर त्याच्यासोबत होणारा संवाद लेखन करतील. 5. झोपेत असताना आपणास स्वप्न का पडत असतील?याबाबत विद्यार्थी घरातील मोठ्या व्यक्तींसोबत चर्चा करतील.

घटक : 2

चाचणी

गुण 15

प्रश्न १- सूचनेनुसार उत्तरे लिही.

4

अ] स्वप्न म्हणजे काय?

ब] तल्लीन होणे या वाक्यप्रचाराचा अर्थ लिही.

क] स्वप्न विकणारा माणूस कोठे थांबायचा?

ड] स्वप्न विकणाऱ्या माणसाचे प्रवासाचे साधन कोणते?

प्रश्न २- उत्तरे लिही.

8

अ] स्वप्नाविषयी लेखकाचे असलेले मत लिही.

ब] स्वप्न विकणाऱ्या माणसाचा गावात येण्यामागचा उद्देश कोणता?

क] स्वप्नाविषयी तुझे मत लिही.

ड] पान क्र 3 वरील चित्राचे निरीक्षण करून तुला समजलेला अर्थ लिही.

प्रश्न ३- झोपेत असताना आपणास स्वप्न का पडत असतील, ? याविषयी तुझे मत लिही.

3

चौथा	07.01.09 07.01.17 07.01.18	4.श्रावणमास (कविता)	http://bit.ly/ 2QKcGPY	1.विद्यार्थी 'श्रावण' या शब्दाचा अर्थ शोधून स्वतःच्या शब्दात मांडतील. 2.विद्यार्थी श्रावण महिन्याचे वर्णन स्वतःच्या भाषेत लेखन करतील. 3.विद्यार्थी कवितेचा आशय सांगतील. 4.विद्यार्थी कवितेमधील कठीण शब्दांचा अर्थ शोधून काढतील. 5.विद्यार्थी निसर्गावर मानवाच्या सवयीचा होणारा विपरीत परिणाम याबाबत आपले मत मांडतील.
घटक -४ - चाचणी गुण १५				
प्रश्न: 1- एका वाक्यात उत्तरे लिही				
4				
अ] सूर्यास्त म्हणजे काय ? ब] मेघ या शब्दासाठी कवितेत आलेला समानार्थी शब्द शोधून लिही. क] कवितेत कोणत्या महिन्यातील वर्णन केलेले आहे ? ड] कवितेचे कवी कोण आहेत ?				
प्रश्न: 2- खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.				
8				
अ] वरती बघता इंद्रधनुचा गोफ दुहेरी विणलासे .....या ओळीचा अर्थ लिही.				

	<p>ब] पुढील प्रसंगी काय घडते ते लिही....पहिला पाऊस आल्यावर क] कवितेच्या कवीची माहिती शोधून लिही. ड] श्रावणमास या शब्दाचा तुला समजलेला अर्थ लिही. प्रश्न: 3- निसर्गावर मानवाच्या सवयीचा होणारा विपरीत परिणाम याबाबत तुझ्या शब्दात माहिती लिही. 3</p>		
पाचवा.	07.01.01 07.01.02 07.01.12	5.भांड्याच्या दुनियेत	<p>http://bit.ly/34faCCN</p> <p>1.विद्यार्थी चहाची किटली याविषयी माहिती मिळवतील. 2.विद्यार्थी 'कल्हई' या शब्दाचा अर्थ शोधून लिहितील. 3.विद्यार्थी बांधकाम क्षेत्रात वापरल्या जाणाऱ्या वस्तूंची यादी करतील,त्यांचे उपयोग सांगतील. 4.विद्यार्थी आपल्या घरातील पारंपारिक वस्तूंची यादी करून त्याची माहिती घरातील मोठ्यांना विचारतील.जसे: जाते 5.विद्यार्थी पारंपारिक वस्तूंचे चित्र रेखाटतील,त्यांना रंगवतील.</p>
<p>घटक: 5.भांड्याच्या दुनियेत गुण – १५</p> <p>प्रश्न: १ एका वाक्यात उत्तरे लिही 4</p> <p>अ] पाठात एकूण किती पात्रांचा समावेश केला आहे? ब] अरुण ब अदितीची गावांकडे कोण वाट पाहत होते? क] घंगाळ या शब्दाचा अर्थ लिही. ड] पाठातील प्रसंग कोणत्या ऋतूमधील आहे?</p> <p>प्रश्न: २ उत्तरे लिही 8</p> <p>अ] चूल पेटवताना फुंकणीने अग्नीवर फुंकर का घातली जाते? ब] लोखंडाच्या कढईत वा तव्यात भाजी का करतात? क] उन्हाळ्यात माठाला ओले,सुती कपडे का गुंडाळतात? ड] मातीचा माठ ,रांजण मातीत का पुरतात?</p> <p>प्रश्न: ३: कल्हई' या शब्दाचा तुला समजलेला अर्थ स्वतःच्या शब्दात लिही. 3</p>			

माहे -सप्टेंबर

. २०२१ - विषय -मराठी

आठवडा	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृती
पहिला	07.01.12 07.01.16 07.01.21	6. थोरांची ओळख	....	1. विद्यार्थी 'क्रांतिकारक' या शब्दाचा अर्थ सांगतील 2. विद्यार्थी क्रांतीकारकांची यादी तयार करून त्यापैकी एकाचे जीवनचरित्र वाचतील. 3. विद्यार्थी पाठाचे वाचन करतील त्याचा आशय स्वतःच्या शब्दात सांगतील. 4. विद्यार्थी मका या पिकाची माहिती मिळवतील. 5. विद्यार्थी 'शेतीचे उपयोग' यावर आपले मत मांडतील.

घटक : 6

चाचणी

गुण: 15

प्रश्न: १- उत्तरे लिही.

4

अ] भाऊनी कोणत्या विषयात डॉक्टरेट मिळवली?

ब] काल तो मुंबईला गेला. या वाक्यातील सर्वनाम लिही.

क] भाऊनी मायदेश कधी सोडला ?

ड] मेक्सिकन जनतेचे मुख्य अन्न कोणते ?

प्रश्न: २ -उत्तरे लिही.

8

अ] मक्यापासून कोणते पदार्थ तयार करतात?

ब] भाऊंच्या लष्करी शिक्षणाबाबत माहिती लिही.

क] गव्हाची पेरणी कशी करतात? ते लिही.

ड] सावकाश ..या शब्दाचा तुला समजलेला अर्थ दोन ओळीत लिही.

प्रश्न: ३-

3

तु सहलीसाठी गडावर गेला आहेस ,तेथील परिसरात फिरताना तुला पाण्याच्या बाटल्या व कचरा दिसत आहे. अशावेळी तुला काय वाटेल? तू काय करशील? ते तुझ्या शब्दात लिही

दुसरा.	07.01.09 07.01.17 07.01.18	7.माझी मराठी (कविता)	....	1. विद्यार्थी कवितेचे समजपूर्वक वाचन करतील. 2. विद्यार्थी कवितेतील यमक जुळणारे शब्द लिहितील.. विद्यार्थी कवितेचा आशय स्वतःच्या शब्दात लेखन करतील.
--------	----------------------------------	-----------------------------	--------------	---

				<p>3. विद्यार्थी मराठी भाषेची थोरवी आपल्या शब्दात सांगतील</p> <p>4. विद्यार्थी स्वतःला माहित असलेल्या विविध भाषेची नावे लिहितील .</p> <p>5. विद्यार्थी मराठी आणि हिंदी भाषेतील साम्य असणारी शब्द शोधून संग्रही ठेवतील.</p> <p>6. विद्यार्थी खालील शब्दांचा उपयोग करून मनाने वाक्ये तयार करतील. ऋण,अमृत,भाषा,शीतल.</p>
--	--	--	--	---

घटक : 7

चाचणी

गुण: 15

प्रश्न:१- सूचनेनुसार उत्तरे लिही

4

अ] कवितेतील यमक जुळणारे शब्द लिही. १.आई .....२ थोरवी .....

ब] भाषा ...या शब्दाचा उपयोग करून वाक्य लिही.

क] कवितेचे कवी/ कवयित्री कोण आहेत?

ड] मराठी भाषेसाठी कवितेत आलेले शब्द शोधून लिही?

प्रश्न: २- उत्तरे लिही.

8

अ] कवितेचा तुला समजलेला आशय तुझ्या शब्दात लिही.

ब] मराठी भाषेची थोरवी कोणती?

क] माझी भाषा माझी आई ..या ओळीचा तुला समजलेला अर्थ लिही.

ड] तुला माहित असलेल्या मराठी भाषेतील कवितेचा आशय लिही.

प्रश्न ३- जागतिक मराठी भाषा दिनाची माहिती शोधून लिही.

3

तिसरा	07.01.01 07.01.02 07.01.12	8.गचक अंधारी	http://bit.ly/3yc0SIV	<p>1. विद्यार्थी पाठातील पान क्र.३३ वरील चित्रावरआधारित माहिती स्वतःच्या शब्दात लिहितील .</p> <p>2 .विद्यार्थी पाठातील जोडशब्द शोधून वाचन करतील.</p> <p>3 . विद्यार्थी पाठात उपयोगात आणलेली व्याकरण चिन्हांची माहिती आपल्या शब्दात लिहितील.</p> <p>4 . विद्यार्थी पाठातील वाक्प्रचार शोधून त्यापासून वाक्य तयार करतील.</p> <p>5 .विद्यार्थी खालील मुद्यांवर स्वतःच्या शब्दात माहिती लिहितील.अ) सदाचा व्यवसाय ब) गावाचा बाजार क) गचक अंधारी .</p> <p>6 . विद्यार्थी पाठातील पात्रांच्या साह्याने नाट्यीकरण सादर</p>
-------	----------------------------------	-----------------	---	--

करतील.
7 विद्यार्थी माहित असलेल्या पाच लेखकांची नावे लिहितील .

घटक : 8

चाचणी

गुण: 15

प्रश्न १- सूचनेनुसार उत्तरे लिही.

4

- अ] सखूच्या मुलाचे नाव काय होते?
ब] सदाचा कोणता व्यवसाय होता?
क] भीती वाटणे ..या वाक्प्रचाराचा वाक्यात उपयोग करून वाक्य लिही.
ड] तुला माहित असलेले कोणतेही एक विशेषण लिही.

प्रश्न २- उतरे लिही.

8

- अ] सदाच्या मुलाविषयी माहिती लिही.
ब] अडचणीतून मार्ग काढण्यासाठी काय करावे लागेल,असे तुला वाटते?
क] तुला माहित असलेल्या व्यवसायाविषयी माहिती लिही.
ड] गचकअंधारी या पाठाचा तुला समजलेला आशय लिही.

प्रश्न ३- गचकअंधारी हे पाठातील पात्र काल्पनिक आहे कि खरे,याबाबत तुझे मत लिही

3

चौथा	07.01.01 07.01.03 07.01.07 07.01.10	10.गोमू माहेराला जाते (कविता)	http://bit.ly/3mJMbbd	1. विद्यार्थी कवितेचे तालासुरात गायन करतील. 2. विद्यार्थी कवितेला स्वतःची चाल लाऊन गायन करतील. 3. विद्यार्थी कवितेचा आशय स्वतःच्या शब्दात लेखन करतील. 4. विद्यार्थी कवितेतील यमक जुळणारे शब्द शोधून लेखन करतील. 5. विद्यार्थी प्रश्नाची उत्तरे स्वतःच्या शब्दात लेखन करतील. अकवीने वाऱ्याला केलेल्या विनंतीचा (.अर्थ तुझ्या शब्दात स्पष्ट कर विद्यार्थी दिलेली लिंक उपयोगात आणतील.
------	--	-------------------------------------	---	---

घटक : 10

चाचणी

गुण: 15

प्रश्न:१- सूचनेनुसार उत्तरे लिही.

4

- अ] **घोवा** या शब्दाचा समानार्थी शब्द लिही.
ब] कोकणच्या माणसांचे वर्णन कसे केले आहे?
क] **साऱ्या** या शब्दाला यमक जुळणारा शब्द लिही.

ड] गोमू कोठे जाते?

प्रश्न २- उत्तरे लिही

8

अ] कवितेचा तुला समजलेला आशय तुझ्या शब्दात लिही.

ब] कवितेच्या कवीची माहिती शोधून लिही.

क] कोकणच्या खाडीचे वर्णन कसे केले आहे?

ड] **सोडून दे रे खोड्या साऱ्या** ...या ओळीचा तुला समजलेला अर्थ लिही.

प्रश्न ३- नदीत लोकांनी घाण करु नये म्हणून काय करायला हवे?असे तुला वाटते?

3

माहे -ऑक्टोबर २०२१.

विषय - मराठी

आठवडा	अध्ययन निष्पत्तीक्र मांक	पाठाचे नाव	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृती
पहिला	07.01.0 1 07.01.0 5	12.सलाम -नमस्ते	http://bit.ly/3m26gpJ	1. विद्यार्थी पाठाचे समजपूर्वक वाचन करून पाठाचा आशय स्वतःच्या शब्दात लेखन करतील. 2. विद्यार्थी पाठातील पात्रांची नावे घरातील मोठ्या व्यक्तींना सांगतील. 3. विद्यार्थी पाठाचे नाट्यीकरण करतील. 4. विद्यार्थी पाठातील शब्दांचे समान अर्थाचे शब्द शोधतील. 5. विद्यार्थी पाठाची लिंक उघडतीलपाठाचा , .आशय समजून घेतील

घटक : 12

चाचणी

गुण 15

प्रश्न : 1 : दिलेल्या सूचनेनुसार उत्तरे लिही.

4

अ) झुबेदा कोण होती ?

ब) ऑफिस या शब्दाकरिता मराठी भाषेतील शब्द लिही.

क) शेख महम्मदचा स्वभाव कसा होता ?

ड) झुबेदा कोणता व्यवसाय करत होती ?

प्रश्न : 2 :उत्तरे लिही

8

- अ) लेखिका झोपडपट्टीतील शाळकरी मुलांमध्ये वहा का वाटत असत ?
 ब) अपघात झालेल्या मुलाची मदत कशी करावी ? असे तुला वाटते ?
 क) तबस्सुम या शब्दाचा तुला समजलेला अर्थ तुझ्या शब्दात लिही.
 ड) झुबेदाची माहिती तुझ्या शब्दात लिही.

प्रश्न : 3 : शेख महम्मदची स्वभाव वैशिष्ट्ये तुझ्या शब्दात लिही.

4

दुसरा	07.01.18	13. अनाम वीरा (कविता)	....	<ol style="list-style-type: none"> १. विद्यार्थी कवितेचे गायन करतील. २. विद्यार्थी कवितेला स्वतंत्र चाल लावतील. ३. विद्यार्थी पाठ्यपुस्तकातील पान क्र 60. वरील चित्रांचे निरीक्षण करतील चित्रावरील माहिती स्वतःच्या शब्दात लेखन करतील. ४. विद्यार्थी कवितेतील यमक जुळणारे शब्द शोधतील. ५. विद्यार्थी भारतीय सैनिक यांचे बदल माहिती संकलित करून त्यावर घरातील मोठ्या व्यक्तींसोबत चर्चा करतील.
-------	----------	-----------------------	----------------	--

घटक : 13

चाचणी

गुण 15

प्रश्न : 1: दिलेल्या सूचनेनुसार उत्तरे लिही

4

- अ) अनाम वीरा या कवितेत कोणाचे वर्णन केलेले आहे ?
 ब) कवी कुसुमाग्रज यांचे पूर्ण नाव लिही.
 क) अनाम वीरा या शब्दाचा अर्थ लिही.
 ड) कवी पहिला प्रणाम कोणाला करतात ?

प्रश्न : 1: उत्तरे लिही

8

- अ) भारतीय सैनिकाची माहिती तुझ्या शब्दात लिही
 ब) अनाम वीरा या कवितेचा तुला समजलेला आशय लिही.
 क) तुझ्या परीसरातील सैनिकाची मुलाखत घेऊन त्याची माहिती लिही.
 ड) काळोखातूनही विजयाचा ये पहाटचा तारा ....या ओळीचा अर्थ तुझ्या शब्दात लिही .

प्रश्न : 3 : मी सैनिक झालो तर .....या विषयावर तुझे मत लिही

3

तिसरा	07.01.18	व्याकरण	.....	
-------	----------	---------	-------	--

घटक : व्याकरण

चाचणी

गुण 15

प्रश्न : 1 : दिलेल्या सूचनेनुसार उत्तरे लिही.

4

अ) वाक्य म्हणजे काय ?

ब) झुबेदा आजारी होती.....या वाक्यातील नाम शोधून लिही.

क) तो भरभर खाली उतरला ..... या वाक्यातील विशेषण शोधून लिही.

ड) गोपाल काल गावाला गेला ....या वाक्यात सर्वनाम वापरून वाक्य पुन्हा लिही.

प्रश्न : 2 : उत्तरे लिही

8

अ) क्रियाविशेषण अव्ययं म्हणजे काय ?

ब) तुला माहित असणारे शब्दयोगी अव्यये असणारे वाक्य लिही

क) ते कालच गावावरून परत आलेत ....अधोरेखित केलेल्या शब्दाऐवजी नामाचा वापर करून वाक्य पुन्हा लिही.

ड) विशेषण म्हणजे काय ? तुला समजलेला अर्थ तुझ्या शब्दात लिही.

प्रश्न : 3 : परिचित उतारा घेऊन नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रियापद, क्रियाविशेषण अव्ययं इत्यादी शोधून लिही. 3

चौथा

प्रथम

सत्र

परीक्षा

सप्ताह	अध्ययन निष्पत्ति	पाठ का नाम	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृति
३	०७.१५.०३ ०७.१५.०५ ०७.१५.०६	१.१ वाचन मेला	* दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * विद्यार्थी चित्र का निरीक्षण करेंगे । * चित्र के आधार पर कहानी का लेखन करेंगे । * चित्र में दिए गए शब्दों के अर्थ चित्रों का निरीक्षण करके संदर्भ में लगाएँगे तथा शब्दकोश से प्राप्त करेंगे । * पुस्तक प्रदर्शनी की जानकारी अपने शब्दों में लिखेंगे । * 'पुस्तक है हम सबका साथी' – इस प्रकार की उद्घोषणाएँ लिखेंगे । * घोषवाक्य अपने घर के सदस्यों को पढ़कर सुनाएँगे ।
			मूल्यमापन के लिए यहाँ क्लिक करें	
४	०७.१५.०१ ०७.१५.०४	१.२ फूल और काँटे	दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * उचित हव-भाव ,लय-ताल के साथ कविता का पठन करेंगे । * कविता के मुख्य मुद्दों पर समूह में चर्चा करेंगे । * चर्चा के माध्यम से कविता का भाव समझने का प्रयास करेंगे । * विद्यार्थी कौन-सा फूल उन्हें बेहद पसंद है ? इसके बारे में बताएँगे । * विद्यार्थी के घर या पाठशाला के पास कौन-कौन-से पेड़ पौधे लगाए गए हैं, उनके नाम की सूची बनाएँगे ।
			मूल्यमापन के लिए यहाँ क्लिक करें	

सप्ताह	अध्ययन निष्पत्ति	पाठ का नाम	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृति
१	०७.१५.०६	१.३ दादी माँ का परिवार	दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * अपने परिवार के बारे में जानकारी लिखेंगे । * पाठ का मुखर वाचन करेंगे । * कहानी को अपने शब्दों में बताने का प्रयास करेंगे । * कहानी में कौन-कौन-सी घटनाएँ महत्त्वपूर्ण लगी उस पर चर्चा करेंगे ।
२	०७.१५.०९	१.३ दादी माँ का परिवार	<p>मूल्यापन के लिए यहाँ क्लिक करें</p>	<ul style="list-style-type: none"> * कहानी में आए लयात्मक शब्द खोजकर उनसे नये शब्द बनाकर वाक्य बनाने का प्रयास करेंगे । * आपके जिले में जो अभयारण्य है, उसके बारे में जानकारी खोजेंगे और उसकी विशेषताएँ लिखेंगे । * 'वचन' की कृति पढ़कर समझेंगे ।
३	०७.१५.०८	१.५ देहात और शहर	<p>दीक्षा ऐप</p> <p>मूल्यापन के लिए यहाँ क्लिक करें</p>	<ul style="list-style-type: none"> * पत्र का मुखर वाचन करेंगे । * पत्र के प्रारूप के बारे में गट चर्चा करेंगे और मुख्य मुद्दों पर ध्यान देंगे । * औपचारिक और अनौपचारिक पत्र लेखन के बारे में जानकारी लेंगे और पत्र लिखने का प्रयास करेंगे । * देहात और शहर में क्या अंतर है ? इसको सोच कर अपने शब्द में वर्णन करेंगे । * गाँव के महत्त्वपूर्ण स्थलों का निरीक्षण करेंगे और स्वरूप लेखन करेंगे । * 'लिंग परिवर्तन' इस कृति को समझेंगे ।
४	०७.१५.०२	१.५ बंदर का धंदा	दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * कविता का सुस्वर गायन करेंगे । * रेखांकित किए गए शब्दों के अर्थ शब्दकोश से खोजने का प्रयास करेंगे । * कविता में आए प्रसंग का नाट्यीकरण करेंगे ।

			मूल्यमापन के लिए यहाँ क्लिक करें	* अभी चल रहे कोरोना के दौर में अपने घर में कौन- कौन-सी वन औषधियों का उपयोग किया है ,उसकी जानकारी चार-पाँच पंक्तियों में लिखेंगे ।
--	--	--	--	---

कक्षा – सातवीं

महीना – अक्टूबर २०२१

सप्ताह	अध्ययन निष्पत्ति	पाठ का नाम	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृति
१	७.१५.०१	१.६ 'पृथ्वी' से 'अग्नि' तक	दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * पाठ का मुखर वाचन करेंगे । * इंटरनेट की मदद से 'पृथ्वी' उपग्रह के बारे में अधिक जानकारी प्राप्त करेंगे । * प्राप्त जानकारी तथा पाठ में दी गई जानकारी को जोड़कर स्वयं का एक नोट (टिप्पणी) तैयार करेंगे ।
२	७.१५.०१	१.६ 'पृथ्वी' से 'अग्नि' तक	दीक्षा ऐप मूल्यमापन के लिए यहाँ क्लिक करें	<ul style="list-style-type: none"> * पाठ का मुखर वाचन करेंगे । * इंटरनेट की मदद से 'अग्नि' के बारे में अधिक जानकारी प्राप्त करेंगे । * प्राप्त जानकारी तथा पाठ में दी गई जानकारी को जोड़कर स्वयं का एक नोट (टिप्पणी) तैयार करेंगे । * डॉ ए.पी.जे.अब्दुल कलाम जी के बारे में पढ़ेंगे । * अपनी समझ के आधार पर संबंधित पाठ पर पाठ्यपुस्तकमें पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखेंगे ।
३	०७.१५.०५	१.७ जहाँ चाह, वहाँ राह	दीक्षा ऐप	<ul style="list-style-type: none"> * कहानी का मुख्य वाचन करेंगे । * नये शब्दों का अर्थ शब्दकोश में से अवगत करेंगे । * बारिश के मौसम में कहानी में अंतर्भूत बच्चों को पाठशाला जाते समय होने वाली कठिनाइयों की सूची बनाएँगे ।

	०७.१५.०५	१.७ जहाँ चाह, वहाँ राह	दीक्षा ऐप मूल्यापन के लिए यहाँ क्लिक करें	<ul style="list-style-type: none"> * कहानी का मौन वाचन करेंगे । * अपने गाँव की बारिश के मौसम में होने वाली समस्याओं के बारे में चिंतन करेंगे । समस्याओं की सूची बनाएँगे । किसी एक समस्या का समाधान पाने के लिए लिखित योजना तैयार करेंगे । * अपनी समझ के आधार पर संबंधित कहानी पर पाठ्यपुस्तकमें पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखेंगे ।
४	०७.१५.११	१.८ जीवन नहीं मरा करता है	दीक्षा ऐप मूल्यापन के लिए यहाँ क्लिक करें	<ul style="list-style-type: none"> * उचित हाव-भाव, लय-ताल के साथ कविता का गायन करेंगे । * कविता का भावार्थ समझने का प्रयास करेंगे । * स्वयं के समझे भावार्थ के आधार पर कविता का सारांश लिखेंगे । * कविता पर आधारित पाठ्यपुस्तक के प्रश्नों के उत्तर लिखेंगे । * पृष्ठ २५ पर दिए गए चित्र के आधार पर तालिका की पूर्ति करेंगे ।

धन्यवाद !

माहे – ऑगस्ट २०२१

विषय – गणित

आठवडा	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृती
3 आठवडा	07.71.15	भौमितिक रचना	येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	सराव- मागील इयत्तेत झालेल्या कोन दुभाजक कसा काढावा याचा सराव वेगवेगळ्या प्रकारचे कोन काढून त्यांचे कोन दुभाजक काढ. कोणत्याही मापाचा कोन काढून कोनाच्या मध्ये एक किरण काढून तो त्या कोनाचा दुभाजक आहे किंवा नाही हे पडताळून पहा.
		भौमितिक रचना	येथे क्लिक करा	रचना/कृती- एक कोणत्याही मापाचा त्रिकोण काढून त्याच्या प्रत्येक कोनाचा कोन दुभाजक काढ,कोन दुभाजक काढतांना त्रिकोणाच्या अंतर्भागात तीनही कोन दुभाजक एका बिंदूत येतील एवढे लांब काढ. त्रिकोणाच्या ज्या एका बिंदूत हे तीनही कोन दुभाजक एकत्र आले तेथून प्रत्येक बाजूवर लंब काढ व नंतर आकृतीचे निरीक्षण कर.व निरीक्षणे वहीत लिही.
				कृती- वरील प्रमाणे कृतीचा सराव कर.
			येथे क्लिक करा	कृती/रचना-

				<p>कोन दुभाजकाप्रमाणे त्रिकोणाच्या तीनही बाजूंचे दुभाजक काढणे व वरीलप्रमाणेच कृती करणे.</p> <p>सूचना- कोन दुभाजक व बाजू दुभाजक यांचा सराव करण्यापूर्वी दीक्षा aap वरील या संदर्भातील व्हिडिओ पहा.</p>
३ आठवडा	07.71.16	भौमितिक रचना- त्रिकोण रचना	<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>सराव-</p> <p>काही कोन व बाजूंच्या मापांवरून वेगवेगळे त्रिकोण काढण्याचा सराव कर व काही त्रिकोण काढतांना येणाऱ्या अडचणी नोंदव व त्याविषयी विचार कर. काही त्रिकोण तयार करतांना बाजूंचे माप तर काही त्रिकोण तयार करतांना कोनाचे माप आवश्यक असल्याचे जाणविले असेल. त्यावर विचार कर तुमच्या शिक्षकांशी चर्चा कर.</p>
				<p>कृती- तुमच्या पुस्तकातील पान नं.२ नुसार पुढील कृती कर.</p> <p>१. एक त्रिकोण काढून त्याच्या तीनही कोनाचे कोन दुभाजक काढ व त्यावरून त्या त्रिकोणाचा अंतर मध्य काढ.</p> <p>२. एक त्रिकोण घेऊन त्याच्या तिन्ही बाजूंचे दुभाजक काढून त्या त्रिकोणाचा परीमध्य काढ.</p>

		<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>सूचना-</p> <p>१. त्रिकोणाच्या तीनही बाजूंची लांबी दिली असता त्रिकोण काढ.</p> <p>२. त्रिकोणाच्या दोन बाजू व एक कोन दिला असता त्रिकोण काढ.</p> <p>३. त्रिकोणाचे दोन कोन एक बाजू दिली असता त्रिकोण काढ.</p> <p>४. काटकोन त्रिकोणातील कर्ण व एक भुजा यांची लांबी दिली असता त्रिकोण काढ.</p> <p>वरील रचना पाठ्यपुस्तकात दिलेल्या सूचनेप्रमाणे कर. त्यासाठी तुमच्या कंपास पेटीतील साहित्य वापर व त्यासाठी दीक्षा aap मधील व्हिडिओ चा वापर कर.</p>
			<p>सराव-</p> <p>खालील माहितीच्या आधारे त्रिकोण काढ.</p> <p>1. एक बाजू 4 सेंटीमीटर दुसरी बाजू 7 सेंटीमीटर व तिसरी बाजू 10 सेंटीमीटर</p> <p>2. एक बाजू 3 सेंटीमीटर दुसरी बाजू 6 सेंटीमीटर व एक कोन 60 अंश</p> <p>3. एक कोन 50 अंश, दुसरा कोन 70 अंश व त्यांनी सामाविष्ट केलेली एक बाजू 5 सेंटीमीटर</p> <p>4. काटकोन त्रिकोणातील कर्ण 7 सेंटीमीटर व एक भुजा 4 सेंटीमीटर</p>

आठवडा	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	अध्ययन स्रोत	विद्यार्थी कृती
४ आठवडा	07.71.17	भौमितिक रचना- रेषाखंड एकरूपता	येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	रेषाखंडाची एकरूपता कृती- १. घरातील व परिसरातील एकमेकांशी तंतोतंत जुळणाऱ्या वस्तूंची यादी कर. २. वहीवर दोन रेषाखंड काढून रेषाखंड एकमेकांशी जोडून ते तंतोतंत आहेत की नाही हे ठरव. ३. वहीवर एकमेकांशी तंतोतंत जुळणारी दोन रेषाखंड काढ. ४. कोणताही एक खोका घेऊन त्या खोक्याच्या प्रत्येक कडेची लांबी मोज ती सारखीच वाटते किंवा नाही हे बघ. ५. एका कोऱ्या कागदावर पेन्सिलच्या साहाय्याने वेगवेगळ्या प्रकारचे 20 रेषाखंड काढा व नंतर कंपास पेटी मधील कर्कटकाच्या साहाय्याने त्यांची लांबी मोजून त्यातील किती रेषाखंड एकरूप आहेत ते लिह.
				कोनाची एकरूपता कृती -

			<p>येथे क्लिक करा</p>	<p>१.वहीवर दोन त्रिकोण काढून ते एकमेकांशी जोडून तंतोतंत जुळतात की नाही हे ठरव.ते त्रिकोण जर एकमेकांशी तंतोतंत जुळत नसतील तर त्याचे कारण लिही.</p> <p>२.एका कोऱ्या कागदावर एकमेकांशी तंतोतंत जुळणारे 2 त्रिकोण काढ.</p> <p>३. कोऱ्या कागदा वर 10 छोटे छोटे त्रिकोण काढून त्यांच्यातील एकमेकांशी तंतोतंत जुळणारे त्रिकोण किती ते लिही.</p> <p>४. दोन त्रिकोण हे एकमेकांशी तंतोतंत जुळतात हे तुम्ही कशा प्रकारे ठरवू शकता.</p>
				<p>वर्तुळाची एकरूपता</p> <p>कृती -</p> <p>१.कागदाची वेगवेगळ्या आकाराची पाच वर्तुळे काढ व कापून घे.ती सर्व वर्तुळे समान होण्यासाठी तुम्ही काय कराल ते लिहा.</p> <p>२. दोन समान वर्तुळे तयार करण्यासाठी आम्हाला काय करावे लागले ते लिही व त्यांना समान करण्यासाठी कोणते पथ्य तुम्हाला पाळावे लागले ते लिही.</p> <p>३. दोन वर्तुळे एक रूप आहेत हे तुम्ही कशावरून ठरवाल.</p> <p>४.घर अथवा परिसरातील असे एकूण वर्तुळे तुम्हाला कुठे बघायला मिळतात.</p> <p>सूचना -</p> <p>GEOGEBRA चा वापर करून विविध आकाराचे त्रिकोण व वर्तुळे काढ व त्यांची एकरूपता तपास.</p>

				वरील प्रत्येक कृतीनंतर तुमच्या पाठ्यपुस्तकात दिलेला सराव संच तुमच्या वहीमध्ये सोडव.
चौथा आठवडा	07.71.01	पूर्णांक संख्यांचा गुणाकार व भागाकार	येथे क्लिक करा	<p>इयत्ता सहावीमध्ये झालेल्या भागावर सराव कर.</p> <p>संख्यारेषेच्या मदतीने पूर्णांकाची बेरीज व वजाबाकी.</p> <p>1)घरात जमिनीवर एक संख्यारेषा काढा. संख्यारेषेवर उजव्या बाजूला धन संख्या तर डाव्या बाजूला ऋण संख्या दाखव.</p> <p>2)पूर्णांकाची बेरीज उदा. (3)+ (- 4) = (-1)</p> <p>संख्यारेषेवर “0” वर उभे राहा, 3 ही धन संख्या असल्याने उजव्या बाजूला 3पाऊले जाऊन धन 3 वर उभे राहा.आता 3 मध्ये ऋण 4 मिळवायचे आहेत म्हणून डाव्या बाजूला चार पाऊले गेल्यावर तुम्ही ऋण 1 वर पोहचल अशा प्रकारे विविध उदाहरणे घेऊन बेरजेचा सराव कर.</p> <p>3) पूर्णांकाची वजाबाकी</p> <p>उदा. (9) - (- 4) = 9 +4 = 13</p> <p>आरंभ बिंदूवर उभे राहून उजवीकडे 9 पाऊले जा.आता वजा (- 4) करायचे आहेत.</p> <p>आपल्याला माहित आहे,एखाद्या संखेतून दुसरी संख्या वजा करणे म्हणजे दुसऱ्या संखेची विरुद्ध संख्या मिळविणे.म्हणून आपल्याला ऋण 4 ची विरुद्ध संख्या धन 4</p>

				<p>म्हणजेच अजून उजवीकडे चार पाऊले जा.तुम्ही 13वर पोहचलेले असाल.याप्रमाणे विविध उदाहरणे घेऊन संख्या रेषेवर सराव कर.</p> <p>सोडव -</p> <p>1 $9+8=$</p> <p>2. $12+(-9)=$</p> <p>3. $(-6)+14=$</p> <p>4. $(-11)+(-7)=$</p> <p>5. $(+8)-(-4)=$</p> <p>6. $(-8)+( )=5$</p> <p>7. $(+12)+( )=5$</p> <p>8. $( )+(15)=5$</p> <p>9. $(-5)+( )=5$</p> <p>10.$( )+(-10)=5$</p>
			<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>दोन पूर्णांकांचा गुणाकार</p> <p>खालील तक्त्याचे निरीक्षण कर.</p>

[येथे क्लिक करा](#)

$$5 \times 3 = 15 \quad 3 \times 5 = 15 \quad (-2) \times 5 = (-10)$$

$$5 \times 2 = 10 \quad 2 \times 5 = 10 \quad (-2) \times 4 = (-8)$$

$$5 \times 1 = 5 \quad 1 \times 5 = 5 \quad (-2) \times 3 = (-6)$$

$$5 \times 0 = 0 \quad 0 \times 5 = 0 \quad (-2) \times 2 = (-4)$$

$$*5 \times (-1) = (-5) \quad *(-1) \times 5 = (-5) \quad (-2) \times 1 = (-2)$$

$$5 \times (-2) = (-10) \quad (-2) \times 5 = (-10) \quad (-2) \times 0 = (0)$$

$$(-2) \times (-1) = (2)$$

$$(-2) \times (-2) = (4)$$

वरील तक्त्याचे निरीक्षण कर. निरीक्षणे नोंदवा. त्यातील आकृतिबंध शोध व पूर्णांकाच्या गुणाकाराचा नियम शिक्षकांशी चर्चा करून तयार कर.

			<p>खालील पूर्णाकाच्या गुणाकाराचा आकृतिबंध पूर्ण कर.</p> <p>$(-7) \times 0 = 0$</p> <p>$(-7) \times 1 = -7$</p> <p>$(-7) \times 2 = -14$</p> <p>$(-7) \times 3 = -21$</p> <p>$(-7) \times 4 = -28$</p> <p>$(-7) \times 5 = -35$</p> <p>$(-7) \times (-5) = 35$</p> <p>$(-7) \times (-4) = 28$</p> <p>$(-7) \times (-3) = 21$</p> <p>$(-7) \times (-2) = 14$</p> <p>$(-7) \times (-1) = 7$</p> <p>नियम पडताळून पहा.</p>
		<p>येथे क्लिक करा</p>	<p>पूर्णाकाचा भागाकार यावर आधारित उदाहरणे सोडव.</p> <p>1. $64 \div 16$</p> <p>2. $(-64) \div 16$</p>

			येथे क्लिक करा	3. $(-64) \div (-16)$ 4. $64 \div 28$ 5. $(-64) \div 48$ $(-64) \div (-8)$
चाचणी क्र. १	प्रश्न १. एक त्रिकोण घेऊन त्याच्या तिन्ही बाजूंचे दुभाजक काढून त्या त्रिकोणाचा परीमध्य काढ. गुण ३			
	प्रश्न २. खालील माहितीच्या आधारे त्रिकोण काढ. गुण ४			
	१. एक बाजू ५ सेंटीमीटर दुसरी बाजू ६ सेंटीमीटर व तिसरी बाजू ८ सेंटीमीटर			
	२. एक बाजू ४ सेंटीमीटर दुसरी बाजू ६ सेंटीमीटर व एक कोन ७० अंश			
	प्रश्न ३. दोन समरूप वर्तुळे काढ. गुण २			
	प्रश्न ४. पुढील पूर्णांक संख्येची उदाहरणे सोडव. गुण ६			
	१) $(-6) \times 0 =$			
	२) $(-7) \times 5 =$			
	३) $(-8) \times 2 =$			
	४) $64 \div 8$			
	५) $(-64) \div 4$			
	६) $(-64) \div (-16)$			

माहे – सप्टेंबर २०२१				
पहिला आठवडा	07.71.18	मसावि- लसावि	येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	मागील इयत्तेत झालेल्या भागावर सराव – <ol style="list-style-type: none"> 1 ते 100 पर्यंतच्या संख्या वहीवर लिहून त्यामधील मूळ संख्यांना वर्तुळ कर. 1 ते 100 संख्यांमधील सहमूळ व जोडमूळ संख्या लिही. खालीलपैकी गटात न बसणारी संख्यांची जोडी शोध व गटात का बसत नाही ते सकारण लिही. <p>(२,३) (३,५) (५,७) (११,१३)</p>

			येथे क्लिक करा	1. खालील संख्यांचे उभी मांडणी व आडवी मांडणी या दोन्ही पद्धतीने मूळ अवयव पाड. 28, 64, 84, 12, 96,
			येथे क्लिक करा	2. खालील संख्यांचा उभी मांडणी करून मसावि काढ. 12, 18 32, 48 64, 96 75, 125 24, 42, 94
				3. खालील संख्यांचा आडवी मांडणी करून मसावि काढ.

				18, 54, 35, 85 20, 90 102, 216 26, 78, 144 4. खालील संख्यांचा भागाकार पद्धतीने मसावि काढ. 24, 42 68, 48 64, 144
--	--	--	--	---

				75, 55 56, 78, 108
दुसरा आठवडा			येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	1. खालील संख्यांचे पाडे लिहून लसावि काढ. 8, 12 9, 15 12, 18 2. खालील संख्यांचा आडवी मांडणी करून लसावि काढ. 12, 15 9, 15, 33

				<p>25, 55, 75</p> <p>3. खालील संख्यांचा उभी मांडणी करून लसावि काढ.</p> <p>15, 25</p> <p>14, 35, 77</p> <p>13, 65, 91</p> <p>4. खालील संख्यांचा मसावि व लसावि काढ व नंतर त्या दोन संख्यांचा गुणाकार व मसावि व लसावि याचा गुणाकार कर. काय साम्य दिसते ते लिही.</p> <p>16, 28</p> <p>24, 42</p> <p>8, 12</p>
--	--	--	--	---

			<p>5. कोणत्याही दोन संख्यांचा गुणाकार हा त्याच्या मसावी व लसावी यांच्या गुणाकारा एवढा असतो याचा पडताळा कोणत्याही पाच संख्यांच्या जोड्या घेऊन पडताळून पहा.</p> <p>थोडा विचार कर...</p> <p>1. मणी/गोट्या चिंचोके यांच्या साहाय्याने वस्तूचे गट करून संख्यांचा मसावि काढण्यास सांगणे. (विडीओ पहा)</p> <p>2. केवळ निरीक्षणाने संख्यांचा मसावि काढणे.</p> <p>*जर तुम्ही ६ दिवसांनी कॅरम व ७ दिवसांनी बुद्धिबळ खेळायचे ठरविले असेल तर तुम्ही हे दोन्ही खेळ कोणत्या दिवशी खेळाल ते तुमच्या शिक्षकांना सांगा या चर्चा करा. (याकरिता तुम्ही १ ते १०० संख्या तक्त्याचा वापर करू शकाल.)</p> <p>*तुमच्याकडे १५ सफरचंद व ४५ केळी आहेत. केळी व सफरचंद तुम्हाला रुग्णांना समान संख्येत वाटायची आहेत. तर जास्तीत जास्त किती रुग्णांना वाटता येतील? उत्तर शोधा.</p>
तिसरा आठवडा			<p>1. खालील वाक्यातील रिकाम्या जागी काय येईल ते लिही.</p> <p>1. फक्त एक हा सामाईक अवयव असणाऱ्या संख्यांचा मसावि ----- -असतो.</p>

				<p>2. दोन क्रमवार विषम संख्यांचा मसावि -----हा असतो.</p> <p>3. दिलेल्या संख्यांपैकी जेव्हा मोठ्या संखेच्या इतर संख्या विभाजक असतात तेव्हा त्या संख्यांचा लसावि हा -----असतो.</p> <p>2. दोन संख्यांचा मसावि व लसावि आणि त्या दोन संख्यांपैकी एक संख्या दिली असता दुसरी संख्या शोधणे. अशा प्रकारची पाच उदाहरणे सोडव.</p> <p>3. पाठ्यपुस्तकात दिल्या सर्व उदाहरणांचा सराव दीक्षा app मधील व्हिडीओ बघून कर.</p>
	07.71.10	कोन व कोनाच्या जोड्या- कोनाचा अंतर्भाग व बहिर्भाग	येथे क्लिक करा	<p>1. वहीवर एक कोन काढून त्याला नाव देतात. व त्या कोनाचे नाव, शिरोबिंदूचे नाव, भुजांची नावे व भुजेवर असलेल्या बिंदूंची नावे सांग.</p> <p>2. दीक्षा app मधील व्हिडीओ बघून कोनाच्या अंतर्भागातील बिंदू, बाह्यभागातील बिंदू व कोनावरील बिंदू कोणते ते अभ्यास.</p> <p>3. वहीवर एक कोन काढून त्या कोनाला मधील बाजूस एक किरण काढून एका कोनाचे तयार होणारे दोन कोन दर्शवा व ते दोन कोन एकमेकांचे संलग्न कोन म्हणजेच लगतचे कोन आहे हे अभ्यास.</p> <p>4. कोनाच्या आंतर्भागातील बिंदू, बाह्यभागातील बिंदू व रेषेवरील बिंदू तसेच संलग्न कोन यासंबंधी पाठ्यपुस्तकात दिलेली सर्व उदाहरणे सोडव.</p>

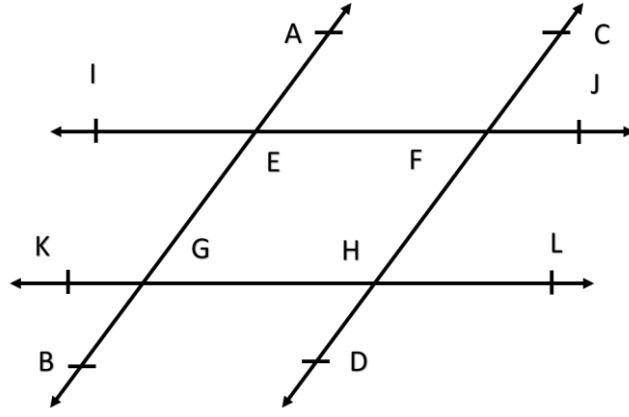
<p>चौथा आठवडा</p>		<p>कोटीकोन</p>	<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>5. वहीवर एक काटकोन काढून त्याच्या आंतर्भागात कोणताही एक बिंदू घेऊन तो जोड. आता दोन कोन तयार झाले असतील त्या दोघांच्या कोनाच्या मापाची बेरीज ९० अंश येते यावरून ते एकमेकांचे कोटीकोन आहेत हे लक्ष्यात ठेव. यावरून ते कोटीकोनाचा गुणधर्म वहीत लिही.</p> <p>6. शिवाय कोणत्याही दोन कोनाच्या मापांची बेरीज जेव्हा ९० अंश असते तेव्हा ते कोन परस्परांचे कोटीकोन असतात हे समजून घे . कोटीकोन ही संकल्पना समजून घेण्यासाठी दीक्षा app चा वापर कर.</p> <p>7. कोटीकोनावर आधारित पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणे सोडव.</p> <p>संलग्न कोन</p>
		<p>पूरक कोन</p>	<p>येथे क्लिक करा</p>	<p>8. वहीवर एक सरळ रेषा काढून रेषेवरील बिंदुतून रेषेच्या एका बाजूस एक किरण काढ. आता दोन कोन तयार झाले असतील त्या दोघांच्या कोनाच्या मापाची बेरीज १८० अंश येते यावरून ते एकमेकांचे पूरक कोन आहेत हे समजून घे . यावरून ते पूरककोनाचा गुणधर्म वहीत लिही.</p> <p>9. शिवाय कोणत्याही दोन कोनाच्या मापांची बेरीज जेव्हा १८० अंश असते तेव्हा ते कोन परस्परांचे पूरककोन असतात हे लक्षात ठेव.</p>

				<p>10. तुमच्या वहीत कोणत्याही मापाचे पूरक कोन काढ.</p> <p>11. पूरककोनावर आधारित पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणे सोडव.</p>
		<p>विरुद्ध कोन व रेषीय जोडीतील कोन</p>	<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>12. विरुद्ध किरण कशाला म्हणतात,हे पाठ्यपुस्तकात दिलेल्या आकृतीवरून अभ्यास व वहीत विरुद्ध किरणाची आकृती काढ.</p> <p>13. सारख्या आकाराच्या सरळ काड्या किंवा माचीसच्या काड्या घेऊन पाठ्यपुस्तकात दाखविल्याप्रमाणे रेषीय जोडी तयार कर.तयार होणारे दोन कोन हे एकमेकांचे रेषीय जोडीतील कोन आहेत हे ओळखतात.रेषीय जोडीतील कोन अजून चांगल्याप्रकारे स्पष्ट होण्यासाठी दीक्षा app चा वापर कर.</p> <p>14. रेषीय जोडीतील कोनाचा गुणधर्म वहीत लिही.</p> <p>15. दोन रेषा एकमेकांना एका बिंदूत जेव्हा छेडतात तेव्हा चार कोन तयार होतात,त्यातील प्रत्येक कोनाच्या विरुद्ध बाजूस एक कोन तयार झालेला दिसतो त्यास त्या कोनाचा विरुद्ध कोन असे म्हणतात .विरुद्ध कोन अजून चांगल्याप्रकारे स्पष्ट होण्यासाठी दीक्षा app चा वापर कर.</p>

				<p>16. विरुद्धकोनाचे गुणधर्म आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा व वहीत नोंद कर.</p> <p>17. विरुद्ध कोनावर आधारित पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणे सोडव.</p>
	07.71.2 0			<p>18. बहुभुजाकृतीच्या आंतर कोनाच्या मापांची बेरीज काढण्यासाठी कशाप्रकारे त्रिकोणाच्या तीनही कोनाच्या मापांच्या बेरजेचा उपयोग होतो हे पडताळून पहा.</p> <p>19. विविध बहुभुजाकृतींच्या आंतरकोनांच्या मापांची बेरीज कशाप्रकारे बदलते, हे जाणतात व त्यावर आधारित विशिष्ट सूत्र स्वतः निरीक्षणातून तयार करा व तुमच्या शिक्षकांशी चर्चा करा.</p> <p>20. पाठ्यपुस्तकात दिलेल्या सारणीचे (पृष्ठ क्र.३१) निरीक्षण करून योग्य निष्कर्ष काढा.</p>
	07.71.1 9	त्रिकोणा चा बाह्यकोन	येथे क्लिक करा	<p>21. त्रिकोणाचा बाह्यकोन कशाला म्हणतात ते ओळखतात. त्रिकोणाचा बाह्यकोन समजून घेण्यासाठी दीक्षा app चा वापर कर.</p> <p>22. त्रिकोणाच्या बाह्यकोनाचे गुणधर्म अभ्यासा व त्यावर आधारित उदाहरणे सोडव. त्रिकोणाचा बाह्यकोन व त्याचे दुरस्थ आंतरकोन याचा संबंध अभ्यास. व तुमच्या वहीत आकृती काढून सदर गुणधर्म पडताळून पहा.</p> <p>23. पाठ्यपुस्तकातील सरावसंच सोडव.</p>

चाचणी क्र. 2	प्रश्न 1. खालील संख्यांचे मूळ अवयव पाडा.	गुण 3
	1)	
	2)	
	3)	
	प्रश्न 2. खालील संख्यांचा मसावी काढा.	गुण 3
	1)	
	2)	
	3)	
	प्रश्न 3. खालील संख्यांचा लसावी काढा.	गुण 3
	1)	
	2)	
	3)	
प्रश्न 4. आकृतीचे निरीक्षण करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	गुण 6	

- 1) कोन AEI चा पूरक कोन लिहा.
- 2) कोन KGB चा संलग्न कोन लिहा.
- 3) कोन DHL चा विरुद्ध कोन लिहा.
- 4) चौकोन EFGH चा कोणताही एक बाह्यकोन लिहा.
- 5) कोन CFJ चा विरुद्ध कोन लिहा.
- 6) कोन FHG चा संलग्न कोन लिहा

विषय	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	कालावधी	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
गणित	07.71.04	परिमेय संख्या व परिमेय संख्यांवरील क्रिया	पहिला आठवडा	येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>परिमेय संख्या कशाला म्हणतात हे नैसर्गिक संख्या, पूर्ण संख्या व पूर्णांक संख्या याचा आधार घेऊन समजून घ्या.</p> <p>खालील संख्यांची प्रत्येकी पाच उदाहरणे लिहा.</p> <p>नैसर्गिक संख्या-</p> <p>पूर्ण संख्या -</p> <p>पूर्णांक संख्या-</p> <p>परिमेय संख्या</p>
				येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>परिमेय संख्या या अंश व छेद वापरून व्यवहारी अपूर्णाकांच्या रूपांत लिहिल्या जातात म्हणून परिमेय संख्यांवरील क्रिया अपूर्णाकांवरील क्रियेप्रमाणेच करतात.</p> <p>दिलेल्या दोन परिमेय संख्यांच्या दरम्यान येणाऱ्या इतर परिमेय संख्या संख्यारेषेच्या सहाय्याने कशा शोधाव्या हे व्हिडीओ पाहून लक्षात घे आणि शोधण्याचा पर्यंत कर.</p>

					अपूर्णाकांची बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार व भागाकार यांचे प्रत्येकी एक उदाहरण सोडव.
					गुणाकार व्यस्त संख्या म्हणजे काय हे ओळख. गुणाकार व्यस्त संख्या लिही. १) $\frac{2}{4}$ २) $-\frac{2}{4}$ ३) २
				येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>नैसर्गिक संख्या समूह हा बेरीज व गुणाकार या क्रियांसाठी पुरेसा आहे, पण वजाबाकी व भागाकार या क्रियांसाठी पुरेसा नाही, म्हणजेच दोन नैसर्गिक संख्यांची वजाबाकी व भागाकार नैसर्गिक संख्या असेलच असे नाही.</p> <p>पूर्णांक संख्या समूह बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार या क्रियांसाठी पुरेसा आहे, पण भागाकार या क्रियांसाठी पुरेसा नाही.</p> <p>परिमेय संख्या समूह हा बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार व भागाकार या सर्व क्रियांसाठी पुरेसा आहे.</p> <p>हे पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणांवरून समजून घे.</p>

			दुसरा आठवडा	येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>पाठ्यपुस्तकातील बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार व भागाकार तसेच गुणाकार व्यस्त यावर आधारित उदाहरणे सोडव.</p> <p>दोन परिमेय संख्यांच्या दरम्यान असंख्य परिमेय संख्या असतात. हे पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणाद्वारे व व्हिडीओ द्वारे प्रत्यक्ष काढून बघ.</p>
				येथे क्लिक करा	<p>पाठ्यपुस्तकात दिलेल्या दोन परिमेय संख्या दरम्यानच्या विविध परिमेय संख्या काढ.</p> <p>दशांश अपूर्णाकांचे गुणाकार व भागाकार यांचा सराव मागील इयत्तेप्रमाणे करणे व काही उदाहरणांचा सराव कर.</p>
				येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>दशांश अपूर्णाकाला 100 ने भागणे म्हणजे दशांशचिन्ह 2 घरे डावीकडे नेणे, 1000 ने गुणणे म्हणजे दशांशचिन्ह तीन घरे उजवीकडे नेणे. असे भागाकार व गुणाकार करताना खालील नियम उपयोगी पडतात.</p> <p>दशांश अपूर्णा काच्या अपूर्णा की भागानंतर कितीही शून्ये लिहिली किंवा पूर्णांक भागाच्या आधी कितीही शून्ये</p>

				<p>लिहिली तरीही दशांश अपूर्णाकांची किंमत बदलत नाही.</p> <p>हे विविध उदाहरणांच्या सहाय्याने समजून घ्या.</p> <p>विविध परिमेय संख्या दशांश रूपात लिही.</p> <p>२/५</p> <p>३/११</p> <p>३/७</p> <p>४/९</p> <p>५/६</p> <p>१/३</p> <p>वरील उदाहरणावरून दशांशचिन्हाच्या उजवीकडे एक अंक अथवा काही अंकांचा समूह पुन्हा पुन्हा येतो, अशा अपूर्ण अंकाला आवर्ती दशांश अपूर्णाक म्हणतात.</p> <p>ज्या दशांश अपूर्णाकात दशांशचिन्हाच्या उजवीकडे एकच अंक पुन्हा पुन्हा येतो, त्यावर टिंब मांडतात.</p>
--	--	--	--	---

				<p>तसेच दशांशचिन्हाच्या उजवीकडे जो अंकांचा गट पुन्हा पुन्हा येतो, त्या गटावर आडवी रेघ देतात.</p> <p>काही परिमेय संख्यांचे दशांशरूप खंडित, तर काही परिमेय संख्यांचे दशांशरूप आवर्ती असते. हे विविध उदाहरणे सोडवून ओळखतात.</p>
			तिसरा आठवडा	<p>येथे क्लिक करा</p> <p>पदावली सोडवण्याचे नियम</p> <p>1) राशीत एकापेक्षा अधिक क्रिया असतील तर गुणाकार व भागाकार या क्रिया डावीकडून उजवीकडे ज्या क्रमाने आल्या असतील त्या क्रमाने कराव्या.</p> <p>2) नंतर बेरीज व वजाबाकी या क्रिया, डावीकडून उजवीकडे ज्या क्रमाने आल्या असतील त्या क्रमाने कराव्या.</p> <p>3) कंसात एकापेक्षा जास्त क्रिया असतील तर, वरील दोन नियम पाळून त्या क्रिया आधी कराव्या.</p> <p>हे पदावलीचे नियम पाठ्यपुस्तकातील विविध उदाहरणांचा सराव करून व दीक्षा मधील व्हिडीओचा वापर करून समजून घे.</p>
	07.71.05	घातांक		<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>घातांकित संख्येचा पाया व घात ओळख.</p> <p>am चे वाचन 'a चा घातांक m' किंवा 'a चा m वा घात' असे करतात.</p>

			<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>इथे m ही नैसर्गिक संख्या आहे, हे समजून घेतात.</p> <p>कोणत्याही संख्येचा पहिला घात म्हणजे ती संख्याच असते.</p> <p>संख्येचा घातांक 1 असेल तर तो न लिहिण्याचा संकेत आहे.</p> <p>घातांकित संख्या ,पाया,घातांक,गुणाकार रूप व किंमत विविध उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p> <p>कोणत्याही संख्येचा दुसरा घात म्हणजे त्या संख्येचा वर्ग होय.</p> <p>कोणत्याही संख्येचा तिसरा घात म्हणजे त्या संख्येचा घन होय, हे विविध उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p>
		चौथा आठवडा	<p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p> <p>येथे क्लिक करा</p>	<p>पाया समान असलेल्या घातांकित संख्यांचा गुणाकार कसा करावा हे पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p> <p>घातांकांचे नियम दीक्षाApp वरील व्हिडिओच्या आधारे समजून घे.</p> <p>कोणत्याही संख्येचा घात शून्य असेल तर त्याचे उत्तर नेहमी एकच का असते हे समजून घे.</p> <p>दोन संख्यांच्या गुणाकाराचा व भागाकाराचा घात यावरील नियम कसा तयार झाला हे पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p>

				येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	
				येथे क्लिक करा	<p>कोणतीही खूप मोठी अथवा खूप लहान संख्या लिहिताना एक अंकी पूर्णांक असलेली दशांश अपूर्णाकी संख्या व 10 चा योग्य घात यांचा गुणाकार करून लिही.</p> <p>याला त्या संख्येचे(Standard form) प्रमाणित रूप म्हणतात.</p> <p>कोणतीही मोठ्यात मोठी संख्या लिहितांना ती दहा चा घात वापरूनच का लिहिली जाते हे सांग.</p> <p>जसे- सूर्याचा व्यास,प्रकाशाचा वेग.</p>
				येथे क्लिक करा येथे क्लिक करा	<p>पूर्ण वर्ग संख्येचे अवयव पद्धतीने वर्गमूळ पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p> <p>पूर्ण वर्ग संख्येचे भागाकार पद्धतीने वर्गमूळ पाठ्यपुस्तकातील उदाहरणांच्या सहाय्याने काढ.</p> <p>ज्या संख्येचे मूळ अवयव फार मोठे आहेत व त्यामुळे अवयव पाडणे कठीण आहे,</p> <p>तिचे वर्ग मूळ शोधण्यासाठी भागाकार पद्धत कशी उपयोगी पडते,</p>

					हे उदाहरणे सोडवून ओळख.
चाचणी क्र. 3	प्रश्न 1. पुढील उदाहरणे सोडवा.	गुण 4			
	1) $\frac{8}{10} + \frac{3}{8}$				
	2) $\frac{7}{9} - \frac{5}{6}$				
	3) $\frac{8}{10} \times \frac{3}{8}$				
	4) $\frac{8}{10} \div \frac{3}{8}$				
	प्रश्न 2. पुढील संख्यांचे गुणाकार व्यस्त लिहा.	गुण 2			
	1) $3\frac{2}{6}$				
	2) $-3\frac{2}{6}$				
	प्रश्न 3. खालील परिमेय संख्या दशांश रूपात लिहा.	गुण 4			
	1) $\frac{13}{4}$				
	2) $\frac{-17}{4}$				
	3) $-3\frac{2}{6}$				
	4) $\frac{9}{4}$				

प्रश्न 4. सोपे रूप द्या. गुण 2

1) $(3^5)^2$

2) $\left[2 \left(\frac{2}{3}\right)\right]^3$

प्रश्न 5. दिलेल्या संख्येचे वर्गमूळ काढा. गुण 3

1) 289

2) 1089

3) 125

इयत्ता सातवी

माहे – ऑगस्ट ते ऑक्टोबर २०२१

विषय – इंग्रजी

विषय	कालावधी	पाठाचे नाव	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
English	Week 3 rd August	1.1 It's a small words.....	The learner..... 07.17.23 reads aloud meaningful chunks, stories and recites poems with appropriate pauses, intonations and Pronunciations. 07.17.29 infers the meaning of unfamiliar words by reading them in context.	Click here 1 Click here 2	1) Download DIKSHA app in your mobile phones using the link provided by your teacher and complete poem and activity on it. 2) Read, sing poem. 3) Note down rhyming words from poem 4) Guess the meaning. 5) Prepare conversation among two or more from given expressions
English	Week 4 th August	1.2 Warm up with Tara and Friends	07.17.02 Responds to different kinds of instructions, requests, and directions in varied contexts. 07.17.61 Frames appropriate questions to seek information, guidance. 07.17.70 Identifies and uses verbs (main/auxiliary	Click here 1 Click here 2	1) Click on given link. Then listen carefully to the given guidelines and follow the instructions and complete (fill the gaps) activities. 2) Perform all games and try to read and communicate. Also try to complete sentences using auxiliaries and prepare questions / complete questions. 3) Write down the list of Parts of Speech from the poem

			/transitive / intransitive/singular and plural forms).		
English	Week 4 th and 5 th August	1.3 Little Girls Wiser than Old People	<p>07.17.19 describes things, people, situations, emotions etc broadly.</p> <p>07.17.23 reads aloud meaningful chunks, stories and recites poems with appropriate pauses, intonations and Pronunciations.</p> <p>07.17.26 reads simple passages on familiar topics with comprehension</p> <p>07.17.29 infers the meaning of unfamiliar words by reading them in context,</p> <p>07.17.53 uses appropriate grammatically forms in communication (for example, noun, pronoun, verb, determines,</p>	<p>Click here 1</p> <p>Click here 2</p> <p>Click here 3</p>	<p>1) Use the given links and listen to the introduction and try to read the lesson and complete the task.</p> <p>2) Read the lesson, classify reasons, try to guess the meaning of words and describe things by using your own imagination.</p> <p>3) Answer the questions</p>

			time and tense)		
English	Week 1 st September	1.4 Journey to the West (SELF STUDY)	07.17.04 finds specific details/facts/information in the form of a speech, dialogue or story. 07.17.07 thinks critically, compares and contrasts characters, events, ideas, themes and relates them to life. 07.17.66 enriches vocabulary through reading.	Click here	1) Read the story, find new words and write them. 2) List all the characters from story. 3) Write right / wrong on page -21, complete diagram also. 4) Complete the phrases, read Prefix and suffix find some examples. 5) Read and write examples of Common noun – Language Study – page no .22
English	Week 1 st september	1.5 Children are gong to school	07.17.19 describes things, people, situations, emotions etc. broadly. 07.17.65 translates literary and non-literary pieces from mother tongue into English and English into mother tongue.	Click here1 Click here 2 Click here 3	1) Read and sing the poem. 1) Describe occasions in your words. 2) Answer the questions. 3) List verbs from poem that have ‘s’ suffix. 4) Write twenty related words to – school, road, and tree.

इयत्ता सातवी

माहे – ऑगस्ट ते ऑक्टोबर २०२१

विषय – इंग्रजी

विषय	कालावधी	पाठाचे नाव	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
English	Week 4 th September	2.1 We shall overcome	<p>The learner ..... 07.17.67 finds required information, pictures, video clips, films etc. on the computer/internet.</p> <p>07.17.23 reads aloud meaningful chunks, stories and recites poems with appropriate pauses, intonations and Pronunciations.</p> <p>07.17.51 attempts creative writing in different forms stories, poems, skits, dialogues, cartoons, jokes, playlets etc.</p>	Click here	<ol style="list-style-type: none"> 1) Read and sing the poem. 2) Read and complete the activity -2 from the book. 3) Complete activities no.3, 4, 5, 6 from the book.
English	Week 4 th September	2.2 Two Fables	07.17.07 thinks critically, compares and contrasts characters, events, ideas, themes and relates them to life.	Click here 1 Click here 2	<ol style="list-style-type: none"> 1) Read and find favorite stories. 2) Write maximum related words for - Village, City, Forest. (Within two minutes) 3) Listen and answer.

			<p>07.17.21 reads familiar words/phrases at a glance. Reads different handwritings, scripts, fonts etc.</p> <p>07.17.24 understands the English text seen in the surroundings.</p> <p>07.17.28 reads to seek information in print, notice board, sign boards in public places, newspaper, hoardings.</p>		<p>4) Complete English Workshop – Activities no. 1,2,3,4</p> <p>5) Complete Language Study.</p> <p>6) Complete Activity – Live English.</p>
English	Week 5 September	2.3 Teeny – tiny	<p>07.17.40 Fills forms by writing in appropriate boxes/columns/spaces.</p> <p>07.17.50 Describes people, places, objects, landscapes etc effectively.</p>	<p>Click here 1</p> <p>Click here 2</p> <p>Click here 3</p> <p>Click here 4</p> <p>Click here 5</p>	<p>1) Listen and watch video carefully and follow instructions and complete activities on page -44</p> <p>2) Find the meaning of difficult words.</p> <p>3) Complete English Workshop on page -47</p> <p>a) Fill the blanks.</p> <p>B) Make compound words</p> <p>4) Discuss and write briefly –page-47 activity – 6</p> <p>5) Watch video and learn Auxiliary verbs and types</p>

					of question from – Language Study. – page – 48
Week 5 September	2.4 Putting together a Class Magazine (SELF STUDY)	07.17.06 Predicts the remaining part of a sentence, the next sentence, etc. 07.17.28 Reads to seek information in print, notice board, signboards in public places, newspaper, hoardings.	click here 1 click here 2 click here 3 click here 4 click here 5 click here 6	1) Students have to Click on given link. Then listen carefully given guidelines and follow instructions and complete activities. 2) After collection of specimens – answer given questions on page – 49 3) Fill the gap and complete sentences on page -52 Pretty Paper Birds. 4) Read carefully Language study on page – 53 and make four types of sentences – a) Statements b) Questions c) Commands d) Exclamations - also turn sentences into affirmative and negative. Self-Study - (Watch video and complete page 50 and 51 on your own or take help from your teacher)	
Week – 1 October	2.5 Windy Lines SELF STUDY	07.17.23 Reads aloud meaningful chunks, stories and recites poems with appropriate pauses, intonations and pronunciations.	click here 1 Click here 2	1) Click on given link and listen and enjoy poem. Try to complete it with the help of teacher / parent / friends (Self-Study)	

	<p>Week -1 & 2 October</p>	<p>2.6 Great Scientis ts have a questio ning mind</p>	<p>07.17.19 Describes things, people, situations, emotions etc broadly.</p>	<p>Click here 1</p> <p>Click here 2</p> <p>Click here 3</p> <p>Click here 4</p> <p>Click here 5</p> <p>Click here 6</p> <p>Click here 7</p>	<p>1) Use given links and listen introduction and try to complete task on page -55</p> <p>2) Read lesson carefully and find answers for given questions on page -56 , 57 and 58</p> <p>3) Complete English Workshop and Language Study on page -58</p> <p>4) Use internet and find Indian scientists information .</p>
	<p>Week – 3 October</p>	<p>Revisio n</p>	<p>07.17.05 Recalls specific facts/details/main points after listening to a programme.</p>	<p>Links for Revision</p> <p>click here</p> <p>click here</p> <p>click here</p> <p>click here</p> <p>click here</p>	<p>5)Click on given links watch all videos and revise lessons. Try to solve the English Workshop and</p>

	Week – 3 October	Revisio n		click here click here click here	Language Study. Click on given links watch all videos and revise lessons. Try to solve the English Workshop and Language Study.
	Week – 4 October	1st TERM EXAM			

इयत्ता – सातवी

विषय – सामान्य विज्ञान

महिना	आठवडा	पाठाचे नाव	उपघटक	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
जून	1 जुलै ते 15 जुलै	कृतिपत्रिका क्रमांक 1 ते 9 चाचणी 1				
	16 जुलै ते 30 जुलै	कृतिपत्रिका क्रमांक 10 ते 18 चाचणी 2				
जुलै	31 जुलै ते 14 ऑगस्ट	कृतिपत्रिका क्रमांक 19 ते 27 चाचणी 3 (संपूर्ण सेतू अभ्यासक्रमावर आधारित)				
	ऑगस्ट	3	सजीवातील विविधता	07.72.01	https://bit.ly/3weYr4d	काश्मीर व राजस्थान या प्रदेशात आढळणारे प्राणी व वनस्पती एकाच प्रकारच्या आहेत का ? त्यामध्ये कोणता फरक आहे ते लिहा.
ऑगस्ट	3	सजीव सृष्टी : अनुकूलन व वर्गीकरण	वाळवंटी प्रदेशातील वनस्पतींमध्ये झालेले अनुकूलन	07.72.04	https://bit.ly/3qLRqa7	निवडूंग बाभूळ व इतर वाळवंटी वनस्पती कमी पाण्याच्या प्रदेशात सहज का जगू शकतात? विचार करून उत्तर लिहा.
ऑगस्ट	3		अनुकूलन	07.72.01	https://bit.ly/3hmLfoQ	पाठाचे सखोल वाचन करा.
ऑगस्ट	3		वनस्पतींमधील अनुकूलन : जंगल प्रदेशातील वनस्पती मधील अनुकूलन, गवताळ	07.72.02	https://bit.ly/367VKXC	वृक्ष, झुडूप, रोपे आणि गवत या प्रकारातील वनस्पतींची चित्रे काढा. तुमच्या परिसरातील वनस्पती व प्राण्यांच्या याद्या
ऑगस्ट	3					

			प्रदेशातील वनस्पती मधील अनुकूलन			बनवा. त्या प्रत्येकाच्या शरीरात झालेले अनुकूलन शोधून लिहा.
ऑगस्ट	3		अन्नग्रहण यासाठी वनस्पतींमध्ये झालेले अनुकूलन	07.72.02	https://bit.ly/3xaJmCn	1.बेडूक पाण्यात असताना कशाद्वारे श्वसन करतो? 2. बदक पाण्यात असताना ओले का होत नाही? या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
ऑगस्ट	3		प्राण्यांमधील अनुकूलन: जंगल व गवताळ प्रदेशातील, हिम प्रदेशातील, हवेत संचार करणारे, सरपटणाऱ्या प्राण्यांमधील अनुकूलन	07.72.01, 07.72.02	https://bit.ly/3h8alZq	हवेत संचार करणारा पक्षी आणि विमान यांचे चित्र काढून त्यांच्यातील साम्य लिहा.
ऑगस्ट	3		वाळवंटी प्रदेशातील प्राण्यांचे अनुकूलन	07.72.03	https://bit.ly/2Uh5bBs	वाळवंटी प्रदेशात आढळणाऱ्या कोणत्याही एका प्राण्याचे चित्र काढा.
ऑगस्ट	4		अन्नग्रहण यासाठी प्राण्यांमध्ये झालेले अनुकूलन	07.72.02	https://bit.ly/3hb1VRm	तुम्हाला माहित असलेल्या एका प्राण्यामध्ये अन्नग्रहणसाठी शरीरामध्ये झालेले अनुकूलन कोणते ते लिहा.
ऑगस्ट	4		डार्विनचा उत्क्रांती सिद्धांत	07.72.15	https://bit.ly/2SGS38r	डार्विनचा उत्क्रांती सिद्धांत समजून घेण्याकरता पाठाचे नोट वाचन करा.
ऑगस्ट	4		सजीवांचे वर्गीकरण: कार्ल लिनियस ची द्विनाम पद्धती	07.72.03	https://bit.ly/367gHIK	वनस्पतींच्या वर्गीकरणाचे निकष लावून त्यांच्या आधारे तक्ता तयार करा व त्यात तुम्हाला माहित असलेल्या वनस्पतींची नावे लिहा.
ऑगस्ट	4	सजीव सृष्टी :	घटक चाचणी पाठ 1	प्रश्न 1. अनुकूलन म्हणजे काय? प्राणी आणि वनस्पती यांतील अनुकूलनाचे प्रत्येकी एक उदाहरण द्या.		

		अनुकूलन व वर्गीकरण		<p>प्रश्न 2. पाण्यात वाढण्यासाठी कमळ या वनस्पतीच्या शरीरात कोणते बदल झाले आहेत ?</p> <p>प्रश्न 3. उंट वाळवंटात का राहू शकतो ?</p> <p>प्रश्न 4. मांसभक्षक प्राण्यांच्या शरीरात आहारानुसार कोणते बदल झाले आहेत ?</p> <p>प्रश्न 5. हिमप्रदेशातील वनस्पतींच्या उतरत्या फांद्यांचा त्यांना काय उपयोग होतो?</p> <p>प्रश्न 6. पुढील सजीवांची नावे द्विनाम पद्धतीने लिहा. मानव, जास्वंद</p>		
ऑगस्ट	4		स्वाध्याय 1	https://bit.ly/3xvTmp1		
ऑगस्ट	4	वनस्पती- रचना व कार्य	प्रस्तावना	7.72.01	https://bit.ly/3AgZKmH	आंबा किंवा चिंचेचे रुजलेले रोपटे नीट पहा. त्याचे चित्र काढा. वनस्पतीच्या विविध अवयवांना नावे द्या.
ऑगस्ट	4		वनस्पती रचना व कार्य : मूळ	7.72.03	https://bit.ly/3dwvoTk	एका कुंडीत वाटाणा, मोहरी, ज्वारी, धने यांचे गाणे रोपे वीतभर उंचीची झाल्यानंतर अलगद उपटून मुळांचे काळजीपूर्वक निरीक्षण करा व त्यावरून वनस्पतीचा प्रकार ओळखा.
ऑगस्ट	4		वनस्पती रचना व कार्य : खोड	7.72.03	https://bit.ly/2SEBDNF	1. खोडाचे विविध भाग दर्शवणारी आकृती काढून त्यांना नावे द्या. 2. तुमच्या परिसरातील झाडांचे पाने जमवून ते एका वहीत चिकटवा आणि पानांचे वर्णन त्यात लिहा.
ऑगस्ट	5		वनस्पती रचना व कार्य : पान	7.72.03	https://bit.ly/3qGxCF9	आपल्या अंगणातील विविध झाडांची पाने गोळा करून त्यांच्या प्रकारांचे निरीक्षण करा.
ऑगस्ट	5		वनस्पती रचना व कार्य : फळे फुले व बिया	7.72.03	https://bit.ly/3qGxCF9	तुमच्या घरात असणारी विविध फळे व त्यांच्यातील बियांचे निरीक्षण करा.
ऑगस्ट	5	वनस्पती- रचना व कार्य	घटक चाचणी	<p>प्रश्न 1. पानाचे वर्णन करून त्याच्या विविध भागांची नावे सांगा. पानाची आकृती काढा.</p> <p>प्रश्न 2. जास्वंदाचे फूल घेऊन त्याचा उभा काप करून निरीक्षण करा आणि फुलाच्या भागाचे नाव</p>		

				लिहून त्याची माहिती लिहा. प्रश्न 3. परागिभवन म्हणजे काय? थोडक्यात माहिती लिहा. प्रश्न 4. खोडाची आकृती काढून विविध भागांना नावे द्या. प्रश्न 5. वनस्पतीच्या अवयवांची नावे लिहून त्यांचे कार्य थोडक्यात लिहा.		
सप्टेंबर	1	नैसर्गिक संसाधनाचे गुणधर्म	प्रस्तावना	7.72.17	https://bit.ly/3xcOvJU	हवेमध्ये कोणकोणते वायू असतात ते लिहा.
सप्टेंबर	1	नैसर्गिक संसाधनाचे गुणधर्म	हवेचे गुणधर्म	7.72.05	https://bit.ly/2UOGlni	चंद्रावर वातावरणाचा दाब असेल का? विचार करा व उत्तर लिहा.
सप्टेंबर	1		डॅनियल बर्नोली	7.72.04, 7.72.15	https://bit.ly/3dytrGd	डॅनियल बर्नोलीचे तत्व समजून घेण्याकरिता पाठ्यपुस्तकातील उपघटकाचे सखोल वाचन करा.
सप्टेंबर	1		हवेची आर्द्रता	7.72.04	https://bit.ly/3dvQnpy	उन्हाळ्यात ओले कपडे चटकन वाळतात पण पावसाळ्यात मात्र ते लवकर वाढत नाहीत असे का घडते? ते लिहा.
सप्टेंबर	2	नैसर्गिक संसाधनाचे गुणधर्म	पाण्याचे गुणधर्म	7.72.05	https://bit.ly/2TrdgTZ	पाणी कोणकोणत्या अवस्थांमध्ये आढळते ते लिहा.
सप्टेंबर	2		पाण्याचे असंगत वर्तन	7.72.05, 7.72.06	https://bit.ly/3xcxQGn	अतिथंड प्रदेशात नदी तलाव गोठल्यावरही जलचर जिवंत का राहू शकतात? ते विचार करून लिहा.
सप्टेंबर	2		नैसर्गिक संसाधनाचे गुणधर्म: मृदा	7.72.17, 7.72.18	https://bit.ly/366Fsyw	मृदेचे उपयोग स्पष्ट करणारा तक्ता तयार करा.
सप्टेंबर	2	नैसर्गिक संसाधनाचे गुणधर्म	घटक चाचणी	प्रश्न 1. हवेमध्ये कोणकोणते वायू असतात? त्यांचे प्रमाण सांगून उपयोग सांगा. प्रश्न 2. व्याख्या लिहा – 'वातावरणाचा दाब' प्रश्न 3. हवेला वस्तुमान आणि वजन असते. हे प्रयोगावरून कसे दाखवाल, आकृतीसह स्पष्ट करा. प्रश्न 4. पाऊस येण्याआधी खूप गरम होते, असे का होते? प्रश्न 5. पाण्याचे असंगत वर्तन म्हणजे काय? जलचरांना याचा काय फायदा होतो हे लिहा.		

				प्रश्न 6. मृदेचे प्रकार सांगून प्रत्येक प्रकाराचे उपयोग लिहा.		
सप्टेंबर	2		स्वाध्याय 2	https://bit.ly/3fHRR0G		
सप्टेंबर	3	सजीवातील पोषण		7.72.03	विद्यार्थ्यांनी पाठ्य पुस्तक वाचून पाठातील संकल्पना व उपघटक समजून घेण्याचा प्रयत्न करावा.	वनस्पती स्वतःचे अन्न स्वतः कसे तयार करतात ते लिहा.
सप्टेंबर	3	सजीवातील पोषण		7.72.06	विद्यार्थ्यांनी पाठ्य पुस्तक वाचून पाठातील संकल्पना व उपघटक समजून घेण्याचा प्रयत्न करावा.	अन्न प्रकारानुसार शाकाहारी प्राणी, मांसाहारी प्राणी, मिश्राहारी प्राणी असे तुम्हाला माहित असलेल्या प्राण्यांचे वर्गीकरण करून त्यांचा तक्ता तयार करा.
सप्टेंबर	3	सजीवातील पोषण	घटक चाचणी	<p>प्रश्न 1. वनस्पती स्वतःचे अन्न स्वतः कसे तयार करतात? तुमच्या शब्दात लिहा.</p> <p>प्रश्न 2. मृतोपजीवी वनस्पतीला मृतोपजीवी असे का म्हणतात?</p> <p>प्रश्न 3. बाह्यपरजीवी पोषण व अंतःपरजीवी पोषण यामध्ये फरक स्पष्ट करा.</p> <p>प्रश्न 4. स्वच्छताकामी कोणत्या प्राण्यांना म्हणतात? व का? उदाहरणे द्या.</p> <p>प्रश्न 5. वनस्पतीमधील वहनव्यवस्था (जलवाहिन्या आणि रसवाहिन्या) स्पष्ट करणारी आकृती काढून त्याविषयी माहिती लिहा.</p>		
सप्टेंबर	4	अन्नपदार्थाची सुरक्षा	प्रस्तावना	7.72.05	https://bit.ly/2UfhdlQ	आपल्या आहारात कोणकोणत्या अन्नघटकांचा समावेश असतो ते लिहा किंवा त्याचे चित्र काढा.
सप्टेंबर	4	अन्नपदार्थाची सुरक्षा	अन्न बिघाड	7.72.06	https://bit.ly/3xdCUdD	भाज्या, फळे किंवा धान्य खराब किंवा किडलेले असल्यास काय होईल ते पालकांच्या मदतीने विचारून लिहा.
सप्टेंबर	4	अन्नपदार्थाची सुरक्षा	अन्न बिघाडा कारणीभूत घटक	7.72.05	https://bit.ly/3jyQTXC	अन्न बिघाड : कारणीभूत घटकांची यादी करा
सप्टेंबर	4	अन्नपदार्थाची सुरक्षा	अन्न नासाडी	7.72.06	https://bit.ly/367kuiY	अन्न वाया जाऊ नये, अन्नाची नासाडी होऊ नये यासाठी तुमची भूमिका काय असेल ते लिहा.
सप्टेंबर	5	अन्नपदार्थाची सुरक्षा	अन्नाची नासाडी होऊ नये	7.72.06	https://bit.ly/3w9PWHY	लग्नसमारंभात अक्षता म्हणून वापरण्यात येणारे

			म्हणून घ्यावयाची काळजी			तांदूळ व अन्नपदार्थांचा अपव्यय कसा टाळता येईल? विचार करून लिहा.
सप्टेंबर	5	अन्नपदार्थांची सुरक्षा	अन्न रक्षण पद्धती	7.72.06	https://bit.ly/2UWO6NE	अन्न रक्षणाच्या विविध पद्धतींची यादी करा.
सप्टेंबर	5	अन्नपदार्थांची सुरक्षा	अन्नभेसळ	7.72.10	https://bit.ly/3AgiRgx	भेसळ युक्त पदार्थांची तुम्हाला माहीत असलेली उदाहरणे लिहा
सप्टेंबर	5	अन्नपदार्थांची सुरक्षा	अन्न भेसळ कशी ओळखाल	7.72.10	https://bit.ly/3wbcojJ	आताच पाहिलेल्या व्हिडिओद्वारे अन्नपदार्थांतील भेसळ कशी शोधाल ते लिहा.
सप्टेंबर	5	अन्नपदार्थांची सुरक्षा	घटक चाचणी			<p>प्रश्न 1. अन्नरक्षण म्हणजे काय?</p> <p>प्रश्न 2. जागतिक अन्नसुरक्षा दिन कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो? साजरा करण्याच्या मागील उद्देश तुमच्या शब्दात लिहा.</p> <p>प्रश्न 3. अन्नबिघाड याविषयी थोडक्यात माहिती लिहून यास कारणीभूत घटक लिहा.</p> <p>प्रश्न 4. अन्ननासाडी होऊ नये म्हणून तुम्ही तुमच्या स्तरावर काय प्रयत्न कराल?</p> <p>प्रश्न 5. अन्ननासाडीचे प्रकार सांगून त्याविषयी माहिती उदाहरणासह लिहा.</p>
सप्टेंबर	5		स्वाध्याय 3		https://bit.ly/3ivskdh	
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	प्रस्तावना		https://bit.ly/3jyw92f	<p>1. भौतिक राशी म्हणजे काय हे उदाहरणासह वहीमध्ये लिहा.</p> <p>2. आजूबाजूच्या आणि दैनंदिन परिसरात वापरत असलेल्या वस्तू आणि पदार्थांची यादी करून त्यांचे मापन कसे करतात याबाबत घरी चर्चा करून वहीत नोंदी करा.</p>
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	अदिश राशी व सदिश राशी	7.72.08	https://bit.ly/2TpgxmV	<p>1. अदिश राशी व सदिश राशी यांच्यातील फरक वहीमध्ये लिहा.</p> <p>2. अदिश राशी आणि सदिश राशी यांची उदाहरणे लिहा.</p>
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे	वस्तुमान आणि वजन	7.72.08	https://bit.ly/3w9PJEB	दैनंदिन जीवनामध्ये वापरात येणाऱ्या विविध

		मापन				भौतिक राशी व त्यांचे मापन करण्यासाठी असणारी साधने यांच्या विषयी माहिती संग्रहित करून वहीमध्ये लिहा.
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	प्रमाणित मापन	7.72.11	https://bit.ly/3xf3WBp	1.वस्तुमान व लांबी यांचा MKS व CGS पद्धतीतील एककचा तक्ता वहीमध्ये तयार करा. 2.प्रमाणित मापनाचे महत्व स्पष्ट करा. 3.दैनंदिन जीवनातील विविध वस्तूंचे मापन करण्यासाठी कोणकोणती साधने वापरता येतील हे प्रत्यक्ष कृतीद्वारे पाहून त्यातील प्रमाणित मापन साधने शोधून वहीमध्ये नोंदवा.
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	पायाभूत राशी	7.72.11	https://bit.ly/3hsRzLd	1.वेळ व चाल यांचा MKS व CGS पद्धतीतील एककचा तक्ता वहीमध्ये तयार करा. 2.पायाभूत राशी आणि पायाभूत प्रमाण या संकल्पना स्पष्ट करा. 3.एककाची आंतरराष्ट्रीय पद्धतीबाबत अधिक माहिती मिळवा.
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	मापनाचा इतिहास	7.72.22	https://bit.ly/3xeGbJC	1.पूर्वीच्या काळी मापनासाठी कोणकोणती साधने वापरली जात होती याची माहिती मिळवा. 2. घरी आजी आजोबा किंवा इतर वरिष्ठांकडून त्यांनी काळानुसार कामासाठी वापरलेली मापनाची विविध साधने आणि त्यामध्ये होत गेलेला बदल याबाबत चर्चा करा.
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	ग्राहक संरक्षण विभागात शासनाची जबाबदारी	7.72.22	https://bit.ly/3yiGsLX	1.ग्राहकांची वजन मापनामध्ये फसवणूक होऊ नये यासाठी शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत? ते वहीमध्ये लिहा. 2. ग्राहक संरक्षण कायदा बाबत इंटरनेटवरून

						अधिक माहिती मिळवा आणि ग्राहक म्हणून आपली भूमिका आणि हक्क याबाबत चर्चा करा.
ऑक्टोबर	1	भौतिक राशींचे मापन	घटक चाचणी	<p>प्रश्न 1. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.</p> <p>i) वस्तुमान कशाला म्हणतात?</p> <p>ii) मापनात दोन पद्धतीचे नावे लिहा.</p> <p>iii) 'क्युबिट' कशाला म्हणतात?</p> <p>प्रश्न 2. थोडक्यात उत्तरे लिहा.</p> <p>i) वजनमाप विभागाची कामे थोडक्यात लिहा.</p> <p>ii) बाजारातून सामान विकत घेतांना कोणती दक्षता घ्यावी? तुमच्या शब्दात लिहा.</p> <p>प्रश्न 3. पुढील घटनांमागील कारण सांगा.</p> <p>i) गंगाधरने एक लीटर दूध ग्लासाने मोजून दिले, अमरने ते घेण्यास नकार दिला.</p> <p>ii) माझ्या गावातील स्वस्त धान्य दुकानातील रॉकेलची मापे शासनाच्या वजनमाप उपविभागाने जप्त केली.</p> <p>प्रश्न 4. फरक लिहा. वजन आणि वस्तुमान</p> <p>प्रश्न 5. अदिश राशी व सदिश राशी असे वर्गीकरण करा. वजन, वस्तुमान, कार्य, बल, काल, घनता.</p>		
ऑक्टोबर	2	गती, बल व कार्य	प्रस्तावना	7.72.04	https://bit.ly/36kG8jX	गती म्हणजे काय? गती मध्ये बदल कशामुळे होतो? दोन उदाहरणांसह स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा.
ऑक्टोबर	2	गती, बल व कार्य	चाल व वेग	7.72.08	https://bit.ly/3qDsemd	चाल व वेग यातील फरक उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा.
ऑक्टोबर	2	गती, बल व कार्य	सरासरी वेग व तात्कालिक वेग	7.72.08	https://bit.ly/3qD6qHa	सरासरी वेग व तात्कालिक वेग यातील फरक उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा .
ऑक्टोबर	3	गती, बल व कार्य	त्वरण	7.72.08	https://bit.ly/2SLAfck	1.त्वरणाचे सूत्र वहीमध्ये लिहा. 2.त्वरण या सदिश राशीचे एकक कोणते ते सांगून पडताळून पहा.
ऑक्टोबर	3	गती, बल व कार्य	न्युटनचा गतीविषयक	7.72.14	https://bit.ly/2UjPucB	1.न्युटनचा गतीविषयक पहिला नियम

			पहिला नियम			उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा. 2. न्यूटन या शास्त्रज्ञ विषयी इंटरनेट वरून अधिक माहिती मिळावा.
ऑक्टोबर	3	गती, बल व कार्य	अंतर व विस्थापन	7.72.11	https://bit.ly/3ygMQ66	1. तारेवर बसलेला पक्षी उडून एक गिरकी घेऊन पुन्हा बसलेल्या जागी येतो त्याने एका गिरकीत कापलेले एकूण अंतर व त्यांचे विस्थापन याबाबत स्पष्टीकरण वहीमध्ये लिहा. 2. अंतर आणि विस्थापन या संकल्पना स्पष्ट करा. 3. अंतर, विस्थापन आणि वेग यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
ऑक्टोबर	3	गती, बल व कार्य	घटक चाचणी			प्रश्न 1. एका वाक्यात उत्तरे लिहा i) विस्थापन म्हणजे काय? ii) अंतर म्हणजे काय? iii) त्वरण ह्या सदिश राशीचे एकक काय? iv) तात्कालिक वेग कशाला म्हणतात? प्रश्न 2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. i) विस्थापन कसे होते हे तुमच्या शब्दात लिहा. ii) न्यूटनचा गतिविषयक पहिला नियम लिहा आणि त्याची दैनंदिन जीवनातील उदाहरणे लिहा. प्रश्न 3. खालील सूत्र पूर्ण करा. त्वरण = _____ बदलास लागलेला कालावधी प्रश्न 4. कारणे द्या. i) कॅरम बोर्ड वर पावडर टाकली नाही तर काय होईल? का? ii) रमेश सायकल चालवत होता , त्याला गोलुने मागून धक्का दिला तर काय होईल? प्रश्न 5. योग्य जोड्या जुळवा. 'अ' गट 'ब' गट

				i) वेग ii) अंतर iii) बल iv) त्वरण	अ) m ब) m/s ² क) km/s ड) न्यूटन	
ऑक्टोबर	3		स्वाध्याय 4	https://bit.ly/3s4Jth4		
ऑक्टोबर	4	स्थितिक विद्युत	विद्युत प्रभार	7.72.05	https://bit.ly/3jD3HvZ	1. एखादी वस्तू विद्युत प्रभारित आहे असे केव्हा म्हणता येईल ते वहीमध्ये लिहा. 2. घरी उपलब्ध असलेल्या कंगवा, मोजपट्टी इ. वस्तू वापरून विद्युत प्रभारचा प्रत्यक्ष कृतीद्वारे अनुभव घ्या आणि निरीक्षणांची वहीत नोंद करा.
ऑक्टोबर	4		विद्युत प्रभार: उगम कसा होतो?	7.72.05	https://bit.ly/3jD3LvJ	1. एखादी वस्तू विद्युत प्रभारित होणे म्हणजे काय ? स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा. 2. विद्युत प्रभारांचा उगम कसा होतो ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा. 3. बेंजामिन फ्रॅंकलिन या शास्त्रज्ञाबाबत इंटरनेट किंवा इतर उपलब्ध साहित्याद्वारे माहिती मिळवा.
ऑक्टोबर	4		प्रयोग	7.72.14	https://bit.ly/3yeWAOM	1. थर्माकोल चे किंवा मोहरीचे दाणे एका प्लास्टिकच्या बाटली घेऊन बाटली जोराने हलवा एकमेकांपासून दूर जाण्याचा प्रयत्न करतात पण बाटलीला चिकटून बसतात असे का होते? ते वहीमध्ये लिहा. 2. दिलेल्या लिंकमधील व्हिडिओ पाहून त्यामध्ये दाखविलेला प्रयोग शक्य असल्यास स्वतः करून पहावा आणि निरीक्षणे वहीत नोंदवा किंवा व्हिडिओ पाहून निरीक्षणे वहीत नोंदवा.

ऑक्टोबर	4		घर्षण विद्युत	7.72.09	https://bit.ly/3qDthm9	<p>1. घर्षण विद्युत म्हणजे काय ते स्पष्ट करून वहीमध्ये लिहा.</p> <p>2. दिलेल्या लिंकमधील व्हिडिओ पाहून त्यामध्ये दाखविलेला प्रयोग शक्य असल्यास स्वतः करून पहावा आणि निरीक्षणे वहीत नोंदवा किंवा व्हिडिओ पाहून निरीक्षणे वहीत नोंदवा.</p>
ऑक्टोबर	5		विद्युत प्रभार निर्मिती	7.72.04	https://bit.ly/3dwSfOC	<p>1. भिंतीजवळ प्रभारित फुगा नेल्यास तो भिंतीला का चिकटतो? यामागील शास्त्रीय तत्व वहीमध्ये लिहा.</p> <p>2. दिलेल्या लिंकमधील व्हिडिओ पाहून त्यामध्ये दाखविलेला प्रयोग शक्य असल्यास स्वतः करून पहावा आणि निरीक्षणे वहीत नोंदवा किंवा व्हिडिओ पाहून निरीक्षणे वहीत नोंदवा.</p>
ऑक्टोबर	5		विद्युत प्रभार- परिणाम	7.72.05	https://bit.ly/3qDfPyu	वातावरणात विद्युत प्रभार निर्माण झाल्याची उदाहरणे कोणत्या उदाहरणांवरून सांगता येतील? याचे उत्तर वहीमध्ये लिहा.
ऑक्टोबर	5		वातावरणातील विद्युत प्रभार	7.72.05, 7.72.06	https://bit.ly/3qDgzv	<p>1. मुसळधार पाऊस, जोराने विजा चमकणे सुरु असताना छत्री घेऊन बाहेर जाणे योग्य का नाही याचे शास्त्रीय कारण वहीमध्ये लिहा.</p> <p>2. वातावरणातील विद्युतप्रभाराचे परिणाम दर्शविणारी उदाहरणे याबाबत माहिती मिळवा.</p>
ऑक्टोबर	5		तडितरक्षक	7.72.15	https://bit.ly/3y5cUBk	इमारतीवर तडितरक्षक कोठे व का बसवलेले असते ते वहीमध्ये लिहा.

					2.तडितरक्षकामध्ये वीज जमिनीत पसरण्यासाठी कोणती व्यवस्था केलेली असते ते तुमच्या शब्दात लिहा.
ऑक्टोबर	5	स्थितिक विद्युत	घटक चाचणी	<p>प्रश्न 1. कोणतीही वस्तू 'उदासीन' आहे. असे कधी म्हटले जाते?</p> <p>प्रश्न 2. विद्युत प्रभाराचे प्रकार किती व कोणते आहेत?</p> <p>प्रश्न 3. वीजे पासून स्वतःचा बचाव कसा कराल?</p> <p>प्रश्न 4. उंच इमारतीवर तडितरक्षक बसवतात. कारण लिहा.</p> <p>प्रश्न 5. विद्युत प्रभार ओळखण्यासाठी कोणते उपकरण वापरतात?</p>	
ऑक्टोबर	5		स्वाध्याय 5	https://bit.ly/3Asej6h	

इयत्ता : सातवी   माहे : २०२१
(संबंधित इयत्तेचे पाठ्यपुस्तक pdf लिंक)

<http://ebalbharati.in/econtent/QRView.aspx?ItemId=7010005841>

विषय	कालावधी	पाठाचे नाव	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक/क्षमता विधाने	अध्ययन-अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
इतिहास	ऑगस्ट - तिसरा आठवडा	१.इतिहासाची साधने	<p>१. मध्ययुगीन भारतीय इतिहासाची साधने ओळखता येणे.</p> <p>२. ऐतिहासिक साधनांचे वर्गीकरण करता येणे.</p> <p>३. ऐतिहासिक साधनांचे इतिहास लेखनातील महत्व ओळखता येणे.</p> <p>४. ऐतिहासिक साधनांच्या जतनाचे प्रयत्न करणे.</p>	<p>(प्रस्तावना)</p> <p>http://tiny.cc/8yxeqz (लिखित साधने भाग १)</p> <p>http://tiny.cc/pzxeqz (लिखित साधने भाग २)</p> <p>http://tiny.cc/u0xeqz (भौतिक साधने भाग १)</p> <p>http://tiny.cc/o1xeqz (भौतिक साधने भाग २)</p> <p>http://tiny.cc/l2xeqz (मौखिक साधने)</p> <p>http://tiny.cc/w3xeqz (ऐतिहासिक साधनांचे मूल्यमापन)</p> <p>http://tiny.cc/j5xeqz</p>	<p>पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक १.इतिहासाची साधने हा पाठ वाचण्यास सांगणे.</p> <p>इतिहासाची साधने या पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>लिखित साधनांबद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>लिखित साधने भाग २ विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>भौतिक साधने भाग २ विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>भौतिक साधने भाग २ विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>मौखिक साधनांविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>ऐतिहासिक साधनांचे मूल्यमापन बद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>

				(इतिहासाची साधने: सराव) http://tiny.cc/05xeqz	इतिहासाच्या साधनांच्या प्रश्नोत्तराच्या सरावासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. कृती व उपक्रम प्राचीन काळापासून कवडी,दमडी, घेला, पै, पैसा, आणा, रुपया ही नाणी प्रचलित होती. नाण्यांवरून काही म्हणी, वाक्प्रचार,प्रचलित झाले आहेत त्यांची यादी करा. उदाहरणार्थ:- एक फुटकी कवडी देणार नाही. पोवाडे व आदिवासी गीते यांचा संग्रह करा. पाठातील चित्रांचे निरीक्षण करून लिखित,भौतिक व मौखिक साधनांत वर्गीकरण करा.
इतिहास	ऑगस्ट-चौथा आठवडा	२.शिवपूर्वकालीन भारत	१. शिवपूर्व काळातील भारतातील विविध सत्तांचे महाराष्ट्राच्या जीवनावर झालेले परिणाम सांगता येणे. २. मुघलकालीन घटनांचे महाराष्ट्रावर झालेल्या परिणामांचे विश्लेषण करता येणे.	(विजयनगरचे राज्ये) http://tiny.cc/67xeqz (शिवपूर्वकालीन राजसत्ता भाग १) http://tiny.cc/z8xeqz (शिवपूर्वकालीन राजसत्ता भाग २) http://tiny.cc/p9xeqz (वायव्येकडील आक्रमणे भाग १)	पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक २.शिवपूर्वकालीन भारत या पाठाचे वाचन करण्यास सांगणे. विजयनगरचे राज्ये याबद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. शिवपूर्वकालीन राजसत्ता भाग १ बद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. शिवपूर्वकालीन राजसत्ता भाग २ बद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. वायव्येकडील आक्रमणे भाग १ बद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.

			<p>http://tiny.cc/39xeqz(वायव्येकडील आक्रमणे भाग१:उत्तरेकडील सुलतानशाही)</p> <p>http://tiny.cc/eayeqz (बहामनी राज्ये)</p> <p>http://tiny.cc/dbyeqz (महाराणा प्रताप)</p> <p>http://tiny.cc/kbyeqz (आहोमांशी संघर्ष)</p> <p>http://tiny.cc/ndyeqz(विजयनगरचे कृष्णदेवराय)</p> <p>http://tiny.cc/vdyeqz (मुघल सत्ता)</p> <p>http://tiny.cc/meyeqz(राजपुतांशी संघर्ष)</p> <p>http://tiny.cc/jfyeqz</p>	<p>वायव्येकडील भाग २:उत्तरेकडील सुलतानशाही विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>बहामनी राज्यविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>महाराणा प्रताप यांच्याविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>आहोमांशी संघर्ष पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>विजयनगरचे कृष्णदेवराय यांच्याबद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>मुघल सत्तेविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>राजपुतांशी संघर्ष पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>
--	--	--	---	--

					<p>कृती व उपक्रम</p> <p>पाठात आलेल्या सम्राट, राजा, राणी, बादशहा यांची नावे लिहा.</p>
नागरिक शास्त्र	सप्टेंबर – पहिला आठवडा	१. आपल्या संविधानाची ओळख	<p>१. संविधान सभेच्या कार्यपद्धतीत विरोधी मतांचा उचित आदर केला गेल्याचे समजून घेणे.</p> <p>२. संविधानाच्या निर्मितीत डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकरांच्या योगदानाचे महत्त्व जाणणे.</p> <p>३. न्याय स्वातंत्र्य समता व बंधुता या मूल्यांच्या आधारे नव्या समाजाची निर्मिती करणे हे संविधानाचे उद्दिष्ट होते हे जाणणे.</p> <p>४. लोकशाही मूल्यानुसार आचरण करणे</p>	<p>(प्रस्तावना-संविधान)</p> <p>http://tiny.cc/ggyeqz</p> <p>(संविधानातील तरतुदी)</p> <p>http://tiny.cc/tgyeqz</p> <p>(संविधानाची आवश्यकता)</p> <p>http://tiny.cc/8gyeqz</p> <p>(राज्यकारभार म्हणजे काय?)</p> <p>http://tiny.cc/hhyeqz</p> <p>(डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान)</p> <p>http://tiny.cc/lhyeqz</p>	<p>नागरिकशास्त्र मधील पाठ क्रमांक १. आपल्या संविधानाची ओळख हा पाठ वाचण्यास सांगणे.</p> <p>पाठाची प्रस्तावना व संविधान बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>संविधानातील तरतुदींविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>संविधानाची आवश्यकता का आहे ? हे समजण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>राज्यकारभार म्हणजे काय हे जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>संविधान निर्मितीत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम</p> <p>संविधान सभेसाठी विविध समित्यांची स्थापना झाली, त्यांच्याविषयी माहिती मिळवा व समितीच्या नावांचा तक्ता तयार करा.</p>

					संविधान सभेतील सदस्यांच्या फोटोंचा संग्रह करा.
इतिहास	सप्टेंबर - दुसरा आठवडा	३.धार्मिक समनव्य	१.संतांच्या शिकवणुकीतील साम्य ओळखता येणे.	(प्रस्तावना) http://tiny.cc/ckyeqz (भक्ती चळवळ भाग १) http://tiny.cc/lkyeqz (भक्ती चळवळ भाग २) http://tiny.cc/Okyeqz (महानुभाव पंथ) http://tiny.cc/blyeqz (सुफी पंथ) http://tiny.cc/amyeqz	पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक ३.धार्मिक समनव्य या पाठाचे वाचन करण्यास सांगणे. धार्मिक समनव्य या पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. भक्ती चळवळ भाग १ बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे भक्ती चळवळ भाग २ माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे महानुभाव पंथ विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. सुफी पंथ बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे. कृती व उपक्रम पाठात आलेल्या संतांची/धर्मसुधारकांची नावे लिहा. महाराष्ट्रातील संतांची यादी करा. तुम्हाला माहिती असलेल्या संतांचे अभंग, दोहे, वचने लिहा.

इतिहास	सप्टेंबर - तिसरा आठवडा	४.शिवपूर्वक ालीन महाराष्ट्र	<p>१. शिवपूर्वकालीन समाजजीवन स्पष्ट करता येणे.</p> <p>२. आदिलशाही व निजामशाही काळातील विविध ऐतिहासिक घटना स्पष्ट करता येणे.</p> <p>३. शिवपूर्वकालीन सामाजिक राजकीय व आर्थिक परिस्थितीची कारणमीमांसा करता येणे.</p>	<p>(प्रस्तावना) http://tiny.cc/rmyeqz</p> <p>(गाव-मौजा) http://tiny.cc/enyeqz</p> <p>(परगणा) http://tiny.cc/3nyeqz</p> <p>(वारकरी पंथाचे कार्ये) http://tiny.cc/ioyeqz</p> <p>(संत नामदेव) http://tiny.cc/zoyeqz</p> <p>(संत ज्ञानेश्वर) http://tiny.cc/kpyeqz</p> <p>(संत तुकाराम) http://tiny.cc/ypyeqz</p> <p>(रामदास स्वामी) http://tiny.cc/pqyeqz</p>	<p>पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक ४.शिवपूर्वकालीन महाराष्ट्र या पाठाचे वाचन करण्यास सांगणे.</p> <p>शिवपूर्वकालीन महाराष्ट्र या पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>गाव-मौजा कशास म्हणतात हे जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>परगणा बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>वारकरी पंथाचे कार्ये जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>संत नामदेव यांच्याविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>संत ज्ञानेश्वर यांच्या बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>संत तुकाराम यांच्या बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p> <p>रामदास स्वामी यांच्याबद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लीक करण्यास सांगणे.</p>
--------	------------------------------	-----------------------------------	--	--	---

				<p>(संत कार्याची फलश्रुती)</p> <p>http://tiny.cc/xqyeqz</p>	<p>संत कार्याची फलश्रुती जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम</p> <p>वारकरी दिंडी कोणकोणत्या प्रसंगी काढतात.</p> <p>पाठातील संतांची नावे लिहा.</p> <p>पंढरपूरच्या वारीविषयी माहिती लिहा.</p> <p>गाव-कसबा-परगणा याची तुलना गाव-तालुका-जिल्हा यांच्याबरोबर करता येईल का? असल्यास कशी?</p>
नागरिक शास्त्र	सप्टेंबर-चौथा आठवडा	२.संविधानाची उद्देशिका	<p>१. संविधानाच्या उद्देशिकेतील मूल्ये मानवतावादी आहेत हे समजून घेणे.</p> <p>२. सार्वभौमत्व संकल्पना समजून घेणे.</p> <p>३. लोकशाहीत राज्यकारभाराची सत्ता लोकांच्या हाती असते हे जाणून घेणे.</p> <p>४. लोकशाहीर निर्णय चर्चा विचारविनिमय यांच्या आधारे सामूहिक रीत्या घेतले जातात हे समजून घेणे.</p>	<p>(उद्देशिका)</p> <p>http://tiny.cc/hryeqz</p> <p>(सार्वभौम राज्ये)</p> <p>http://tiny.cc/hsyqz</p> <p>(लोकशाही राज्ये)</p> <p>http://tiny.cc/btyeqz</p> <p>(उद्देशिकेचे मूल्ये)</p> <p>http://tiny.cc/ttyeqz</p> <p>(स्वातंत्र)</p>	<p>नागरिकशास्त्र मधील पाठ क्रमांक २.संविधानाची उद्देशिका या पाठाचे वाचन करण्यास सांगणे.</p> <p>संविधानाची उद्देशिका याबद्दल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>सार्वभौम राज्ये याचा अर्थ जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>लोकशाही राज्ये म्हणजे काय हे जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>उद्देशिकेचे मूल्ये जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>स्वातंत्र म्हणजे काय हे जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>

				http://tiny.cc/ouyeqz (उद्देशिकेचे उद्दिष्ट-बंधुता) http://tiny.cc/pvyeqz	<p>बंधुता मूल्ये जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम</p> <p>तुमच्या परिसरातील वर्तमानपत्रांची यादी करा.</p> <p>तुमच्या कुटूंबातील निर्णयात कोण-कोण सहभागी असतात.</p> <p>तुम्ही गावातील कोणकोणत्या सण-उत्सवात सहभागी होतात.</p>
इतिहास	ऑक्टोबर -पाहिला आठवडा	६.स्वराज्यस् थापना	<p>१. स्वराज्यस्थापनेची कोणती परिस्थिती कारणीभूत ठरली याची चिकीत्सा करता येणे.</p> <p>२. किल्ले ऐतिहासिक वास्तू यांना भेट देऊन माहिती गोळा करता येणे.</p> <p>३. किल्ल्यांची माहिती इंटरनेटच्या साह्याने मिळवता येणे.</p> <p>४. ऐतिहासिक वारशांच्या जतनासाठी प्रयत्न करणे.</p> <p>५. जावळीच्या विषयाचे ऐतिहासिक महत्त्व समजून घेता येणे.</p>	<p>स्वराज्यस्थापना प्रस्तावना) http://tiny.cc/4vyeqz (वीरमाता जिजाबाई) http://tiny.cc/cwyeqz (शिवरायांचे सहकारी) http://tiny.cc/xwyeqz (राजमुद्रा) http://tiny.cc/bxyeqz (स्वराज्यस्थापनेसाठी हालचाली) http://tiny.cc/hxyeqz </p>	<p>पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक ६.स्वराज्यस्थापना या पाठाचे वाचन करण्यास सांगणे.</p> <p>स्वराज्यस्थापना पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>वीरमाता जिजाबाई यांच्याविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>शिवरायांचे सहकारी यांच्याविषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>शिवरायांची राजमुद्रा जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>

			<p>६. शिवाजी महाराजांचे सहकारी जीवाला जीव देणारे होते, याची जाणीव निर्माण होणे.</p>	<p>(अफझलखानाचे पारिपत्य) http://tiny.cc/qxyeqz (सिद्दी जौहरची स्वारी) http://tiny.cc/y0yeqz</p>	<p>स्वराज्या स्थापनेच्या हालचाली माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>अफझलखानाचा वध पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>सिद्दी जौहरची स्वारी बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम राजमुद्रा चित्र रेखाटन करा. शिवरायांच्या विविध किल्ल्यांची यादी करा. शिवरायांच्या जीवास जीव देणाऱ्या सहकाऱ्यांची यादी करा. शिवरायांच्या पुणे जहागिरीतील बारा मावळ प्रदेशांची यादी करा.</p>
नागरिक शास्त्र	ऑक्टोबर - दुसरा आठवडा	३.संविधानाची वैशिष्ट्ये	<p>१. संविधानाची वैशिष्ट्ये सांगता येणे. २. लोकशाही शासनव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगता येणे. ३. संघराज्य व्यवस्थेत दोन पातळ्यांवर शासन संस्था काम करतात हे माहित करून घेणे.</p>	<p>(प्रस्तावना) http://tiny.cc/pl1yeqz (अधिकार विभागणी) http://tiny.cc/8l1yeqz</p>	<p>नागरिकशास्त्र मधील पाठ क्रमांक ३.संविधानाची वैशिष्ट्ये हा पाठ वाचण्यास सांगणे.</p> <p>संविधानाची वैशिष्ट्ये या पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>अधिकार विभागणी पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>

				<p>(केंद्रशासित प्रदेश/संघशासित प्रदेश)</p> <p>http://tiny.cc/t2yeqz</p> <p>(स्वतंत्र न्यायव्यवस्था)</p> <p>http://tiny.cc/n3yeqz</p> <p>(निवडणूक आयोग)</p> <p>http://tiny.cc/23yeqz</p>	<p>केंद्रशासित प्रदेश बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>स्वतंत्र न्यायव्यवस्था बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>निवडणूक आयोग बदल माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम</p> <p>संघशासन,राज्यशासन व दोन्ही शासनाकडे असणारे विषय यांचा तक्ता तयार करा.</p> <p>सध्याचे मुख्य निवडणूक आयुक्त कोण आहेत.</p> <p>आता पर्यंत भारतीय संविधानात किती वेळ दुरुस्ती झाली हे शोधण्याचा प्रयत्न करा.</p> <p>पान क्रमांक ७३ वरील बोधचिन्हांची चित्रे काढा.</p>
इतिहास	ऑक्टोबर -तिसरा आठवडा	६.मुघलांशी संघर्ष	१. शिवरायांच्या युद्धनीतीचा अभ्यास करणे. २. मराठे व मोगल संघर्ष चिकित्सकपणे अभ्यासणे.	<p>(प्रस्तावना)</p> <p>http://tiny.cc/z4yeqz</p> <p>(सुरतेवरील स्वारी)</p>	<p>पाठ्यपुस्तकातील पाठ क्रमांक ६.मुघलांशी संघर्ष हा पाठ वाचण्यास सांगणे.</p> <p>मुघलांशी संघर्ष पाठाची प्रस्तावना पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p>

			<p>३. कठीण व अडचणीच्या प्रसंगी शिवरायांची निर्णय क्षमता व धैर्य यांचे अभ्यासपूर्ण विवेचन करणे.</p>	<p>http://tiny.cc/i5yeqz (जयसिंगची स्वारी)</p> <p>http://tiny.cc/h6yeqz (आग्रा भेट व सुटका)</p> <p>http://tiny.cc/m7yeqz (मुघलांविरुद्ध आक्रमक पवित्रा)</p> <p>http://tiny.cc/57yeqz (राज्याभिषेक)</p> <p>http://tiny.cc/e8yeqz (दक्षिणेची मोहीम)</p> <p>http://tiny.cc/m9yeqz</p>	<p>सुरतेवरील स्वारी विषयी माहिती पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>जयसिंगची स्वारी जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>आग्रा भेट व सुटका पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>मुघलांविरुद्ध आक्रमक पवित्रा पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>शिवरायांचा राज्याभिषेक पाहण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>दक्षिणेची मोहीम जाणून घेण्यासाठी दिलेल्या लिंकला क्लिक करण्यास सांगणे.</p> <p>कृती व उपक्रम</p> <p>सुरत हे शहर भारताच्या नकाशात अथवा गूगल मॅप वर दाखवा/पहा.</p> <p>शिवाजी महाराज सुरतेला कसे पोहचले असतील याची कल्पना करा व लिहा.</p>
--	--	--	--	--	--

					वस्तुमानाची विविध एकके लिहा. शिवाजी महाराजांचा जीवनावर आधारित चित्रपट,मालिका पहा.उदा.तान्हाजी,विर जीजामाता,स्वराज्यरक्षक इत्यादी.
ऑक्टोबर-चौथा आठवडा			आकारिक व संकलित मूल्यमापन-प्रथम सत्र		

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

१. इतिहासाची साधने

प्र.१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

४ गुण

१. इतिहास हा शब्द कसा तयार झाला आहे?
२. तवारीख म्हणजे काय?
३. इतिहासाच्या दृष्टीने महत्त्वाचे चार घटक कोणते?
४. बखर कोठे निर्माण झाली

प्र.२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

८ गुण

१. लिखित साधनांमुळे कोणती माहिती मिळते?
२. शिलालेखांतून कोणत्या बाबी समजतात?
३. कोणत्या मौखिक साधनातून लोकजीवनाचे विविध पैलू समजतात?
४. किल्ल्यांचे प्रकार लिहा

प्र.३. स्पष्ट करा. (फक्त एक)

३ गुण

१. ऐतिहासिक साधनांचे मूल्यमापन करणे का आवश्यक असते?
२. शिलालेख हा इतिहास लेखनाचा विश्वसनीय पुरावा जातो.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

२. शिवपूर्वकालीन भारत

प्र. १.अ) नावे सांगा. **२ गुण**

१. गोंडवनची राणी -----
२. गुरुगोविंद सिंग यांनी स्थापन केलेले दल -----

प्र. १.ब) गटात न बसणारा पर्याय निवडा. **२ गुण**

१. सुलतान मोहम्मद, कुतुबुद्दीन ऐबक, मोहम्मद घोरी, बाबर -----
२. अकबर, हुमायुन, शेरशाह, औरंगजेब -----

प्र.२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. **८ गुण**

१. पाल सत्तेचा विस्तार लिहा.
२. सुलतान शाहीचा शेवट कसा झाला?
३. गझनीचा सुलतान महमूदने कोणकोणत्या मंदिरातील संपत्ती लुटून नेली?
४. महाराणा प्रताप यांचे गुण लिहा.

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त एक) **३ गुण**

१. राणी दुर्गावती
२. दुर्गादास राठोड

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

3. धार्मिक समन्वय

प्र.१.अ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. २ गुण

१. चैतन्य महाप्रभू यांनी ----- भक्तीचे महत्त्व सांगितले.
२. गुरु ग्रंथ साहिब हा -----चा पवित्र ग्रंथ आहे.

प्र.१.ब) जोड्या लावा. २ गुण

अ गट	उत्तर	ब गट
१. बसवेश्वर	-----	अ) सूरसागर
२. सूरदास	-----	ब) नामदेव
		क) श्रमप्रतिष्ठा

प्र.२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. ८ गुण

१. सुफी संतांची नावे लिहा.
२. रामानुजन यांनी कोणती शिकवण दिली?
३. महानुभाव पंथाचा प्रसार महाराष्ट्रात कोठे झाला?
४. संत मीराबाई यांची भक्तिगीते कोणते संदेश देणारी आहेत?

प्र.३. तक्ता पूर्ण करा. ३ गुण

क्र	भक्तीपंथ	प्रसारक	ग्रंथ
१	भक्ती चळवळ		
२	महानुभाव पंथ		
३	शीख धर्म		

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

४. शिवपूर्वकालीन महाराष्ट्र

प्र.१. कोण ते लिहा.

४ गुण

१. अमृतानुभव या ग्रंथाचे रचनाकार -----
२. भारुडाचे रचनाकार -----
३. संत तुकारामांचे गाव -----
४. बलीपसना चे महत्व सांगणारे -----

प्र.२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

८ गुण

१. कोकणच्या किनारपट्टीवर कोणाकोणात सत्ता संघर्ष निर्माण झाला होता?
२. गाव पातळीवर पाटील कोणते काम करत?
३. बुद्रुक आणि खुर्द यांच्यातील फरक लिहा.
४. कोणत्याही चार संतांची नावे लिहा

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त एक)

३ गुण

१. दुष्काळ हे रयतेला मोठे संकट का वाटत होते?
२. खालील तक्ता पूर्ण करा.

	गाव/मौजा	कसबा	परगणा
कशास म्हणतात			
पदाधिकारी			
उदाहरण			

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

६. स्वराज्य स्थापना

प्र. १. अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

२ गुण

१. जहागिर म्हणजे काय?
२. आदिलशहाचा कारभार कोण पाहत होते?

प्र. १. ब) जोड्या लावा.

२ गुण

अ गट

उत्तर

ब गट

१. १९ फेब्रुवारी १६३० ----- अ) अफझलखानाला ठार मारले
२. १० नोव्हेंबर १६५९ ----- ब)जावळी जिंकली

प्र. २. दोन तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

८ गुण

१. वीर माता जिजाबाई यांनी शिवरायांच्यावर कोणते संस्कार केले?
२. शिवरायांच्या कोणत्याही चार सहकाऱ्यांची नावे लिहा.
३. शिवाजी महाराजांनी आदिलशहाच्या वधानंतर सैनिकांसाठी काय केले?
४. शिवाजी महाराजांनी ताब्यात घेतलेल्या किल्ल्यांची नावे लिहा

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त एक)

३ गुण

१. बारा मावळ्यांची नावे लिहा.
२. शिवाजी महाराजांच्या राजमुद्रेचा अर्थ लिहा

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय : इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

६. मुघलांशी संघर्ष

प्र. १. अ) योग्य शब्द लिहा.

२ गुण

१. संस्कृत शब्द असणारा कोश -----
२. त्र्यंबकगड जिंकून घेणारे -----

प्र. १. ब) जोड्या लावा.

२ गुण

अ गट

उत्तर

ब गट

१. ६ जून १६७४ ----- अ) तांत्रिक पद्धतीने राज्याभिषेक
२. २४ सप्टेंबर १६७४ ----- ब) पुरंदरचा तह

प्र. २. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

८ गुण

१. पुरंदरचा तह कोणात झाला?
२. सुरत येथे कुणाच्या वखारी होत्या?
३. दिल्लीवरून आल्यानंतर शिवाजी महाराजांनी कोणते किल्ले जिंकून घेतले?
४. शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकप्रसंगी कोणती नाणी सुरु करण्यात आली?

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त एक)

३ गुण

१. शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक
२. शिवाजी महाराजांची दक्षिणेची मोहीम

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय : इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

१. आपल्या संविधानाची ओळख

प्र.१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

४ गुण

१. कोणत्या देशाचे संविधान पूर्णतः लिखित नाही?
२. भारतीय संविधान तयार करण्यासाठी कोणत्या समितीची स्थापना केली?
३. भारताचे संविधान किती कालावधीत पूर्ण झाले?
४. संविधान सभेत किती सदस्य होते?

प्र.२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

८ गुण

१. संविधान सभेतील चार सदस्यांची नावे लिहा.
२. २६ नोव्हेंबर हा दिवस 'संविधान दिन' म्हणून का साजरा केला जातो.
३. इंग्रजांनी राज्यकारभारासाठी भारताचे कोणते प्रांत पाडले?
४. संविधान सभेच्या कामकाजाची वैशिष्ट्य कोणते आहे?

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त एक)

३ गुण

१. देशाच्या राज्यकारभारात कोणत्या बाबी सामावलेल्या असतात?

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय :इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

---

२. संविधानाची उद्देशिका

प्र. १. अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

२ गुण

१. संविधानाच्या उद्देशिकेची सुरुवात कोणत्या शब्दांनी होते?
२. व्यक्ती प्रतिष्ठा म्हणजे काय?

प्र. १. ब) चूक की बरोबर ते लिहा.

२ गुण

१. देशाच्या संपत्तीवर सर्वांचा हक्क असतो.
२. गणराज्यात सर्व सार्वजनिक पदे लोकांकडून निवडून दिली जातात.

प्र. २. अ) संकल्पना स्पष्ट करा.

४ गुण

१. समता
२. सार्वभौम राज्य

प्र. २. ब) दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

४ गुण

१. स्वातंत्र्य म्हणजे काय?
२. उद्देशिकेने सर्व भारतीय नागरिकांना कशाची हमी दिली आहे?

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त १)

३ गुण

१. धर्मनिरपेक्ष राज्य ही संज्ञा स्पष्ट करा.
२. आपल्याला मिळालेल्या स्वातंत्र्याचा उपयोग आपण कशाप्रकारे केला पाहिजे ती थोडक्यात लिहा.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय : इतिहास व ना.शास्त्र गुण :-15

३. संविधानाची वैशिष्ट्ये

प्र. १. अ) योग्य शब्द लिहा.

२ गुण

१. संपूर्ण देशाचा राज्यकारभार पाहणारी यंत्रणा -----

२. निवडणुका घेणारी यंत्रणा -----

प्र. १. ब) जोड्या लावा.

२ गुण

अ गट

उत्तर

ब गट

१. संघसूची

----- अ) ४७ विषय

२. राज्य सूची

----- ब) ९७ विषय

प्र. २. दोन तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त ४)

८ गुण

१. केंद्र शासनाची कामे लिहा.

२. भारतीय संसदेत कोणत्या घटकांचा समावेश होतो?

३. भारतातील घटकराज्य व संघशासित प्रदेश यांची संख्या लिहा.

४. शेषाधिकार म्हणजे काय?

५. संविधानाने कोणत्या सूची तयार केलेल्या आहेत?

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

३ गुण

संघराज्य शासन पद्धतीनुरूप अधिकारांची विभागणी कशा प्रकारे केली आहे, याची सूची खालील तक्त्यात तयार करा.

क्र.	संघराज्य शासन	राज्य शासन	दोन्ही शासनांकडे असणारे विषय

इयत्ता : ७ वी माहे : ऑगस्ट, २०२१

इयत्ता ७वी ला सामाजिक शास्त्र या विषयाच्या एका आठवड्यात ०६ तासिका आहेत. त्या अर्थी भूगोल या उपविषय करिता एका आठवड्यास ०२ तासिका आहेत.

विषय	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	कालावधी	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२	पाठ १. ऋतूनिर्मिती (भाग - १)	आठवडा तिसरा	दीक्षा APP https://tinyurl.com/ybsngyqn https://tinyurl.com/ya372qmq https://tinyurl.com/y6u7rox2 https://tinyurl.com/ycgb2vf9	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनी द्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२	पाठ १. ऋतूनिर्मिती (भाग - १)	आठवडा तिसरा	प्रत्यक्ष अनुभव	पाठ्यपुस्तकातील पान क्र. ०१ वरील तक्त्यामध्ये नोंदी करा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२	पाठ १. ऋतूनिर्मिती (भाग - १)	आठवडा तीसरा	प्रत्यक्ष अनुभव	पाठ्यपुस्तकातील पान क्र. ०२ वरील 'करून पहा' प्रमाणे कृती करा.

सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२	पाठ १. ऋतूनिर्मिती (भाग - १)	आठवडा चौथा	स्वाध्याय	दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यात केलेल्या कृतींच्या आधारावर व निरीक्षणावर आधारित १२ ते १६ ओळी लिखाण करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनी द्वारे संपर्क साधा
	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२, ०३, ०४ व ०५	पाठ २ सूर्य, चंद्र व पृथ्वी	आठवडा चौथा	दीक्षा APP https://tinyurl.com/ydcqmv4k https://tinyurl.com/yapynxlg https://tinyurl.com/y76cbfwd https://tinyurl.com/yby33lz7 https://tinyurl.com/y6wepuj2 https://tinyurl.com/yawsef2r https://tinyurl.com/y8almu32	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.

इयत्ता : ७वी माहे : सप्टेंबर, २०२१

विषय	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	कालावधी	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२, ०३, ०४ व ०५	पाठ २ सूर्य, चंद्र व पृथ्वी	आठवडा पहिला	प्रत्यक्ष अनुभव	पाठ्यपुस्तकातील पान क्र. ०५ वरील 'करून पहा' या अंतर्गत सुचविलेली कृती विजेरी, छोटा व मोठा चेंडू यांच्या मदतीने करा. निरीक्षण करून 'सूर्यग्रहण' समजून घेण्याचा प्रयत्न करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२, ०३, ०४ व ०५	पाठ २ सूर्य, चंद्र व पृथ्वी	आठवडा पहिला	स्वाध्याय	पाठ्यपुस्तकातील पान क्र. ०५ व ०६ वरील 'करून पहा' या अंतर्गत सुचविलेली कृती विजेरी, छोटा व मोठा चेंडू यांच्या मदतीने करा. निरीक्षण करून 'चंद्रग्रहण' समजून घेण्याचा प्रयत्न करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनी द्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०१, ०२, ०३, ०४ व ०५	पाठ २ सूर्य, चंद्र व पृथ्वी	आठवडा दुसरा	स्वाध्याय	पुस्तकातील पान क्र. ०८ वरील स्वाध्याय सोडवा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०९	पाठ ३ भरती ओहोटी	आठवडा दुसरा	दीक्षा APP (पाठ ३ भरती ओहोटी)	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.

इयत्ता : ७वी माहे : सप्टेंबर, २०२०

विषय	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	कालावधी	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०९	पाठ ३ भरती ओहोटी	आठवडा दुसरा	दीक्षा APP https://tinyurl.com/yab7tm5c https://tinyurl.com/ycz7exfu https://tinyurl.com/ydy9v8jf https://tinyurl.com/yaa2x5od https://tinyurl.com/y6wsyvvt https://tinyurl.com/yahkbdqv https://tinyurl.com/yb9cbylv https://tinyurl.com/yaxxebst https://tinyurl.com/yd89np6c	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.

सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०९	पाठ ३ भरती ओहोटी	आठवडा तिसरा)	प्रत्यक्ष अनुभव	पाठ्यपुस्तक पान क्र ०९ वरील 'करून पहा' तील सहज कृती करा. त्या अनुभवाच्या आधारावर पान क्र १० वरील 'सांगा पाहू' याचे उत्तरे वहीत लिहा. पाठ्यपुस्तक पान क्र १० ते १२ वरील आकृती ३.०५ ते ३.०८ चे निरीक्षण करा. संबंधित पाठ्यांशाचे वाचन करून आकृती वहीमध्ये काढा. त्या आधारावर भरती व ओहोटी या बाबत २०-२२ ओळीत माहिती लिहा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनी द्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०९	पाठ ३ भरती ओहोटी	आठवडा तिसरा	स्वाध्याय	पुस्तकातील पान क्र. १५ वरील स्वाध्याय सोडवा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनी द्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०५ ते ०७	पाठ ४ हवेचा दाब	आठवडा चौथा	दीक्षा APP https://tinyurl.com/y7vehx7k https://tinyurl.com/ycwzfmvg https://tinyurl.com/ydbqwmss https://tinyurl.com/yazyusav	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा. एक फुगा घ्या. त्यामध्ये हवा भरा. त्यानंतर फुगाची गाठ न पाडता ती फुगा सोडा. काय होते याचे निरीक्षण

				https://tinyurl.com/ybnaz9z7 https://tinyurl.com/yb73kgat https://tinyurl.com/ybw2mz74 https://tinyurl.com/y87woxru प्रत्यक्ष अनुभव	करा. फुगा आवाज करत पुढे जातो. फुग्यातील पर्ण हवा निघाल्यावर फुगा खाली पडतो. यावरून हवेच्या दाबामुळे काय घडले व फुग्यातील हवेचा दाब संपल्यावर काय घडले याचे निरीक्षण वही मध्ये लिहा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०६ ते ०७	पाठ ४ हवेचा दाब	आठवडा चौथा	स्वाध्याय	पाठच्या शेवटी दिलेला स्वाध्याय सोडवा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.

इयत्ता : ७ वी माहे : ऑक्टोबर, २०२१

विषय	अध्ययन निष्पत्ती क्रमांक	पाठाचे नाव	कालावधी	अध्ययन अध्यापन स्रोत	विद्यार्थी कृती
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०८	पाठ ५ वारे	आठवडा पहिला	दीक्षा APP https://tinyurl.com/ycarkfmm https://tinyurl.com/y8aoj2o9 https://tinyurl.com/ya3c5uhj https://tinyurl.com/y9f7zbem https://tinyurl.com/ybzwwa6j https://tinyurl.com/ybscem36 https://tinyurl.com/y75uwmfh	दीक्षा APP मध्ये दिल्या प्रमाणे कृती करा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)	पाठ्यपुस्तकातील अध्ययन निष्पत्ती क्र ०८	पाठ ५ वारे	आठवडा दुसरा	प्रत्यक्ष अनुभव स्वाध्याय	पान क्र. २१ वरील आकृती क्र ५.१ दर्शविलेली कृती करा. पाठाचे वाचन करा व आकृत्यांचे निरीक्षण करा.

					पाठच्या शेवटी दिलेला स्वाध्याय सोडवा. अडचण आल्यास शिक्षकांसोबत दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधा.
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)		सराव	आठवडा तिसरा		
सामाजिक शास्त्र (भूगोल)		संकलित मूल्यमापन	आठवडा चौथा		

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता :- सातवी विषय : भूगोल गुण :- 15

पाठ १. ऋतूनिर्मिती (भाग - १)

प्रश्न १. अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून लिहा .

गुण- ४

१) पृथ्वीला परिवलनासाठी सुमारे ----- तास लागतात .

१) १२ (२) १० (३) २४ (४) ३०

२) पृथ्वी स्वतःभोवती फिरताना ----- फिरते .

(१) पश्चिमेकडून पूर्वेकडे (२) पूर्वेकडून पश्चिमेकडे (३) उत्तरेकडून दक्षिणेकडे (४) दक्षिणेकडून उत्तरेकडे

३) पृथ्वीच्या ----- दिन व रात्र होतात .

१) सूर्योदयामुळे (२) अक्षाच्या कलण्यामुळे (३) परिवलनामुळे (४) परिभ्रमणामुळे

४) उत्तर गोलार्धात ----- रोजी सर्वात मोठा दिवस असतो .

१) १९ जून (२) २० जून (३) २१ जून (४) २८ जून

प्रश्न २. एका वाक्यात उत्तरे लिहा .

गुण- ८

१) आपला देश कोणकोणत्या गोलार्धात आहे?

२) पृथ्वीवर सूर्यकिरणे सर्व ठिकाणी लंबरूप का पडत नाहीत ?

३) कालगणना कशामुळे करणे शक्य झाले आहे ?

४) दिवसातील वेळेच्या वेगवेगळ्या अवस्था कोणत्या आहेत ?

प्रश्न ३. थोडक्यात उत्तर लिहा .

गुण- ३

१) सूर्याच्या उगवतीच्या व मावळतीच्या स्थानांत वर्षभरात बदल कोणत्या कारणामुळे होतात ?

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता :- सातवी विषय : भूगोल गुण :-15

पाठ २. सूर्य, चंद्र व पृथ्वी

प्रश्न १ .अ) पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. चुकीची विधाने दुरुस्त करून पुन्हा लिहा.

गुण- ४

- १) सूर्यग्रहण उघड्या डोळ्यांनी पाहणे योग्य आहे .
- २) पौर्णिमेस चंद्र ,सूर्य व पृथ्वी असा क्रम असतो .
- ३) पृथ्वीची परिभ्रमण कक्षा व चंद्राची परिभ्रमण कक्षा एकाच पातळीत आहे .
- ४) चंद्र सूर्याभोवती प्रदक्षिणा घालतो.

प्रश्न २. एका वाक्यात उत्तरे लिहा .

गुण- ८

- १) चंद्राची अपभू स्थिती म्हणजे काय ?
- २) खग्रास चंद्रग्रहणाचा जास्तीत जास्त कालावधी किती मिनिटांचा असतो ?
- ३) उपभू स्थितीत कोणत्या प्रकारची सूर्यग्रहणे होतात ?
- ४) प्रत्येक अमावास्या व पौर्णिमेला ग्रहण का होत नाही ?

प्रश्न ३. थोडक्यात उत्तर लिहा .

गुण- ३

- १) ग्रहणाविषयीचे गैरसमज दूर करण्यासाठीचे उपाय सुचवा.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता :- सातवी विषय : भूगोल गुण :- 15

पाठ ३. भरती ओहोटी

प्रश्न १. अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहा .

गुण- ४

- १) केंद्रोत्सारी बल -----बलाच्या विरुद्ध दिशेने कार्य करत असते .
- २) भांगाची भरती - ओहोटी----- दिवशी होते.
- ३) लाटेच्याउंच भागाला -----व खोलगट भागाला -----म्हणतात .
- ४) किनारी भागात दिवसातून साधारणतः----- वेळा भरती - ओहोटी येते.

प्रश्न २. एका वाक्यात उत्तरे लिहा .

गुण- ८

- १) भरती - ओहोटीचे प्रकार कोणते ?
- २) भरती - ओहोटीचा मासेमारीसाठी कसा उपयोग होतो ?
- ३) दोन भरतीच्या वेळामध्ये किती कालावधीचा फरक असतो ?
- ४) लाटेच्या निर्मितीचे मुख्य कारण कोणते ?

प्रश्न ३. थोडक्यात उत्तर रिहा .

गुण- ३

- १)सागरजलास भरती - ओहोटी येण्यास कोणते घटक कारणीभूत असतात ?

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता :- सातवी विषय : भूगोल गुण :- 15

पाठ ४. हवेचा दाब

प्रश्न १ . रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून लिहा .

गुण- ४

१) हवा उंच गेल्यावर -----होते .

१)दाट

२)विरळ

३)उष्ण

४)दमट

२) हवेचा दाब ----- या परिमाणात मोजतात.

१)मिलिबार

२)मिलिमीटर

३)मिलिलिटर

४)मिलिग्रॅम

३) पृथ्वीवर हवेचा दाब ----- आहे .

१)समान

२)असमान

३)जास्त

४)कमी

४) ६०° उत्तर व ६०° दक्षिण अक्षवृत्तादरम्यान ----- दाबाचा पट्टा आहे .

१)विषवुवृत्तीय कमी

२)ध्रुवीय जास्त

३)उपध्रुवीय कमी

४)मध्य अक्षवृत्तीय जास्त

प्रश्न २. एका वाक्यात उत्तरे रिहा .

गुण- ८

१) विषवुवृत्तावर हवेचा दाब कसा असतो ?

२) उष्ण कटिबंधीय प्रदेशात कोणता दाबपट्टा प्रामुख्याने आढळतो ?

३) हवादाब पट्ट्यांचे आंदोलन का होते?

४) हवेचा दाब मोजण्यासाठी कोणते उपकरण वापरले जाते ?

प्रश्न ३. थोडक्यात उत्तर लिहा .

गुण- ३

१)हवेच्या दाबाचे परिणाम कोणते ?

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे
दिनदर्शिकेसाठी घटकनिहाय प्रश्नसंच : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१
इयत्ता :- सातवी विषय : भूगोल गुण :- 15

पाठ ६. वारे

प्रश्न १. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा .

गुण- ४

१) हवा प्रसरण पावली , की----- .

१) घन होते

२) विरळ होते

३) नाहीशी होते

४) दमट होते

२) वारे हवेच्या जास्त दाबाकडून----- .

१) आणखी जास्त हवेच्या दाबाकडे वाहतात २) थंड हवेच्या दाबाकडे वाहतात ३) हवेच्या कमी दाबाकडे वाहतात

४) आहे तेथेच राहतात

३) उत्तर गोलार्धात विषुववृत्ताकडे येणारे वारे पृथ्वीच्या परिवलनामुळे ----- .

१) दक्षिणेकडे वळतात

२) पूर्वेकडे वळतात

३) पश्चिमेकडे वळतात

४)

उत्तरेकडे वळतात

४) 'गरजणारे चाळीस' वारे दक्षिण गोलार्धात ----- .

१) विषुववृत्ताकडे वाहतात २) 40° दक्षिण अक्षांशाच्या भागात वाहतात ३) ध्रुवीय कमी दाबाच्या प्रदेशाकडून वाहतात ४) 40° उत्तर अक्षांशाच्या भागात वाहतात

प्रश्न २. एका वाक्यात उत्तरे रिहा .

गुण- ८

१) वारे वाहण्यासाठी हवेच्या दाबामध्ये फरक का असावा लागतो ?

२) भारतीय उपखंडात कोणते वारे प्रभाव दाखवतात ?

३) ग्रहीय वारे कशास म्हणतात ?

४) जमिनीवरून समद्राकडे वाहणारे वारे कोणते ?

प्रश्न ३. पुढे हवेचा दाब क्रमवार मिलिबारमध्ये दिलेला आहे . त्यावरून आवर्त व प्रत्यावर्तची आकृती काढा .

गुण- ३

• ९९० , ९९४ , ९९६ , १००० .

• १०३० , १०२० , १०१० , १००० .